

Odense

TASK FORCE VELFÆRD

Velfærd under pres

ODENSE
KOMMUNE

INDLEDNING

VELFÆRDSUDFORDRINGER I ODENSE FREM MOD 2030

Vi har i mange år haft en debat i Danmark om de demografiske udfordringer. Det er nu, de kommer. Velfærden er allerede under pres, og derfor skal vi handle nu, hvis ikke vi ønsker at stå med et andet samfund om få år.

Vi har i Task Force Velfærd derfor fået til opgave at se på, hvordan Odense kan sikre velfærden frem mod 2030.

ODENSES VELFÆRDSUDFORDRINGER FREM MOD 2030

Odense står i en situation, hvor der de kommende 10 år bliver væsentligt flere små børn, og hvor de ældre bliver markant flere og forventes at leve længere. Det er en positiv udvikling. Men det betyder samtidig en voldsom stigning i udgifterne til børnepasning samt omsorg og pleje til de ældre, som det er nødvendigt at forholde sig aktivt til. Hertil kommer en række andre velfærdsudfordringer, som vi har analyseret og undersøgt de seneste to måneder.

På baggrund af dette arbejde har vi udvalgt de udfordringer, som vi i task forcen vurderer vil være de vigtigste at adressere i Odense frem mod 2030. Udfordringerne danner udgangspunkt for vores videre arbejde, hvor vi vil komme med konkrete anbefalinger til, hvordan Odense kan løse udfordringerne og sikre velfærden fremadrettet.

ODENSE SKAL I ARBEJDSSTØJET – MEN DER ER OGSÅ BEHOV FOR NATIONALE LØSNINGER

I forbindelse med vores observationer, analyser og drøftelser står det klart, at nogle udfordringer særligt vedrører Odense. De er udtryk for en udvikling eller forhold, som særligt gør sig gældende i Odense. Andre velfærdsudfordringer har en national karakter, hvor Odense ligesom alle andre kommuner i Danmark er eller vil blive udfordret. At udfordringerne gælder hele landet betyder ikke, at Odense ikke skal i arbejdstøjet for at forberede sig bedst muligt. Omvendt står det klart, at Odense ikke selv kan løse den markante stigning i børn og ældre indenfor de nuværende lovgivningsmæssige og økonomiske rammer. Det er vores vurdering, at der udover de anbefalinger vi vil komme med til Odense også er behov for på nationalt plan at tilpasse rammerne, så alle kommuner får realistiske muligheder for at sikre velfærden fremadrettet.

Det er i den forbindelse afgørende, at de statsligt fastsatte rammer får et længere tidsperspektiv, så kommunerne kan skabe holdbare løsninger. Kortsigtede lappeløsninger som f.eks. særlige øremærkede velfærdspuljer er ikke vejen frem. Det kan ligefrem medvirke til opskruede forventninger til serviceniveauet, som ikke står mål med finansieringen.

MANGEL PÅ VELFÆRDSMEDARBEJDERE KRÆVER GENTÆNKNING AF VELFÆRDEN

At sikre finansiering af velfærden i 2030 bliver en kæmpe udfordring. Mindst lige så vanskeligt kan det dog blive at finde de hænder, der skal levere den pasning, udvikling, omsorg og pleje, som det stigende antal børn og ældre har behov for. Det gælder både Odense og resten af landet. Det gør det særligt vigtigt at holde fokus på overgangen fra grundskole til ungdomsuddannelse og videre uddannelse og sikre gode rammer for frontpersonalet. Det vil dog kun løse noget af arbejdskraftbehovet.

Det er yderst vigtigt at holde sig for øje at velfærden løbende udvikler sig i takt med ændrede behov og forventninger i samfundet. De nye problemer, der er vokset frem kan ikke løses inden for rammerne af den klassiske danske velfærdsstat. Modellen er simpelthen 'out of touch' med de udfordringer, vi oplever i dag og vil opleve fremadrettet. Det er derfor nødvendigt at være mere fremadskuende og diskutere forventninger og prioriteringer. Der er ingen lette snuptagsløsninger. Vi skal derfor turde tage debatten og foretage reelle prioriteringer, hvis vi skal lykkes.

Udover de konkrete velfærdsudfordringer, vi præsenterer i det følgende, ønsker vi at sætte fokus på implementeringen af de besluttede indsatser og politikker i Odense. Det er vores opfattelse, at der i endnu højere grad kan arbejdes på at sikre en dybdegående implementering, så de mange gode og velbeskrevne indsatser bliver omsat til ændret praksis hurtigere og med større effekt for borgerne.

Endelig er det værd at bemærke, at mulighederne for at finansiere fremtidens velfærd er tæt forbundet til de kommende års udvikling i beskæftigelsen for borgerne i Odense Kommune. Vores arbejde skal i den forbindelse ses som et supplement til anbefalingerne fra de to tidligere task forcer til indsatser, der er sat i gang i Odense i relation til at sikre højere vækst og beskæftigelse i kommunen.

ODENSES UDFORDRINGER FOR FREMTIDENS VELFÆRD

1. FLERE BØRN OG ÆLDRE
2. MANGEL PÅ VELFÆRDSMEDARBEJDERE
3. MANGLENDE FODFÆSTE I TILVÆRELSEN
4. FLERE SKAL MED I DET ARBEJDENDE FÆLLESSKAB
5. ULIGHED OG FORSKELLE MELLEM BYDELE
6. TILLIDEN TIL VELFÆRDSSAMFUNDET ER UNDER PRES

UDFORDRING #1:
FLERE BØRN OG ÆLDRE

ODENSE
KOMMUNE

UDFORDRING #1: FLERE BØRN OG ÆLDRE

Der forventes at blive flere børn og markant flere ældre i Odense i de kommende år. Når antallet af børn stiger, vil behovet for nye vuggestuer, børnehaver og pædagoger vokse. På samme måde betyder markant flere ældre, at der skal tilføres mange flere ressourcer til blandt andet hjemmeplejen for at kunne levere den nødvendige pleje og omsorg.

Beregninger viser, at Odense Kommune i 2030 kommer til at mangle ca. 1.100 ekstra årsværk for at bevare velfærden, som vi kender den i dag.

Kommunens udgifter til velfærd forventes som følge af den demografiske udvikling at stige med ca. 500-600 mio. kr. Det svarer til ca. 7 pct. af kommunens samlede servicebudget.

UDFORDRING #1: FLERE BØRN OG ÆLDRE

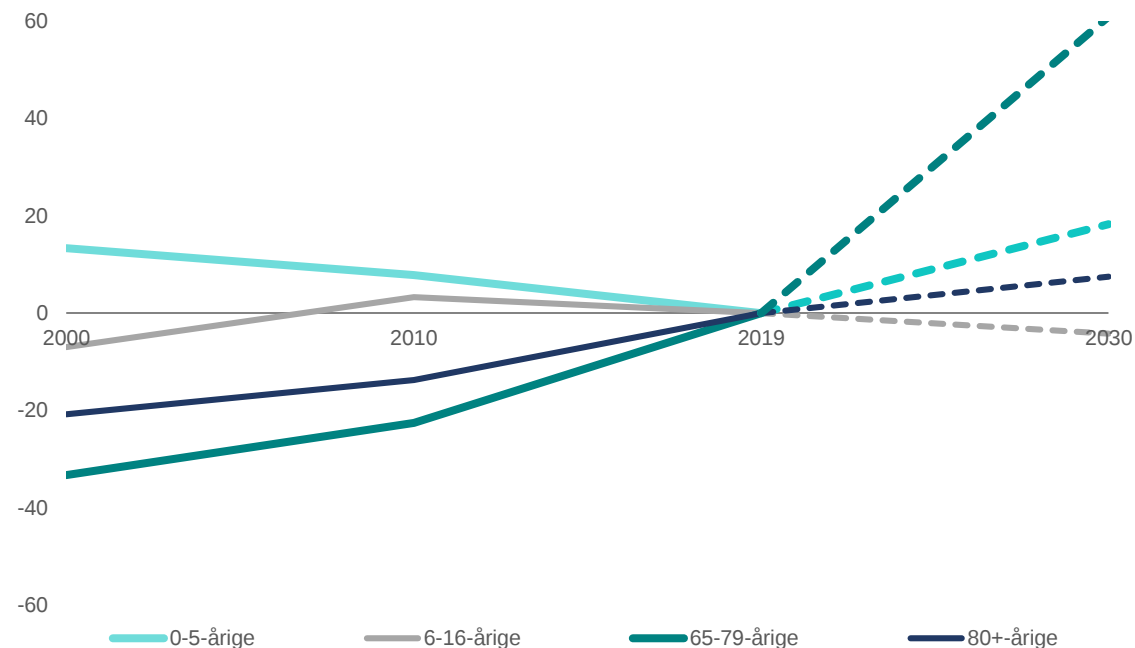
STORE ÅRGANGE OG LÆNGERE LEVETID

Den demografiske udvikling i Odense er i vid udstrækning udtryk for en national tendens. De største børneårgange i danmarkshistorien blev født i efterkrigstiden. De vil i løbet af 2020'erne runde 80 år. Samtidig er den forventede middellevetid for en dansk 60-årig siden år 2000 steget med næsten 3 år.

Kombinationen af en stigende levealder og efterkrigstidens store årgange betyder, at der bliver markant flere ældre – herunder særligt ældre over 80 år.

Hertil kommer, at de seneste års relativt små børneårgange forventes at blive afløst af årgange med væsentligt flere børn frem mod 2030.

UDVIKLING I BEFOLKNINGSGRUPPER - HELE LANDET (2019=INDEKS 100)

Kilde: Danmarks Statistik

UDFORDRING #1: FLERE BØRN OG ÆLDRE

MANGE FLERE SMÅ BØRN I ODENSE

Antallet af små børn vil stige i Odense Kommune i de kommende år. Frem mod 2030 vil der således blive ca. 2.800 flere børn i alderen 0-5 år svarende til en stigning på ca. 22 pct. sammenlignet med i dag.

Det er positivt, at der i de kommende 10 år bliver flere små børn i Odense. Det stigende antal børn betyder dog, at der samtidig bliver behov flere for nye vuggestuer, børnehaver og flere pædagoger.

Tilføres der ikke mere personale vil det stigende børnetal i Odense betyde, at der i 2030 vil være næsten 9 børn pr. ansat i børnehaven mod ca. 7 i dag. I vuggestuerne vil der tilsvarende være ca. 4½ barn pr. ansat mod ca. 3½ i dag. Sådanne normeringsforringelser er hverken ønskelige eller holdbare og vil yderligere få socialt skæve konsekvenser.

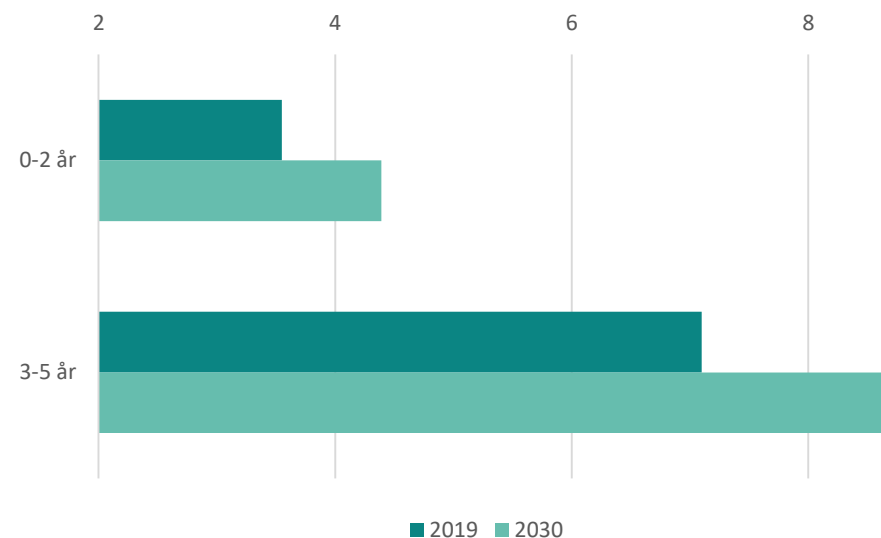

2.800

(22 pct.)

flere børn mellem 0-5 år

ESTIMERET NORMERING FOR 0-2 OG 3-5 ÅRIGE I ODENSE (2019 OG 2030)

■ 2019 ■ 2030

Kilde: Odense Kommune

UDFORDRING #1: FLERE BØRN OG ÆLDRE

MARKANT FLERE ÆLDRE I ODENSE

Vi lever længere i Danmark og det gør vi også i Odense. Kombinationen af en stigende levealder og efterkrigstidens store årgange betyder, at der bliver markant flere personer over 80 år i det kommende årti.

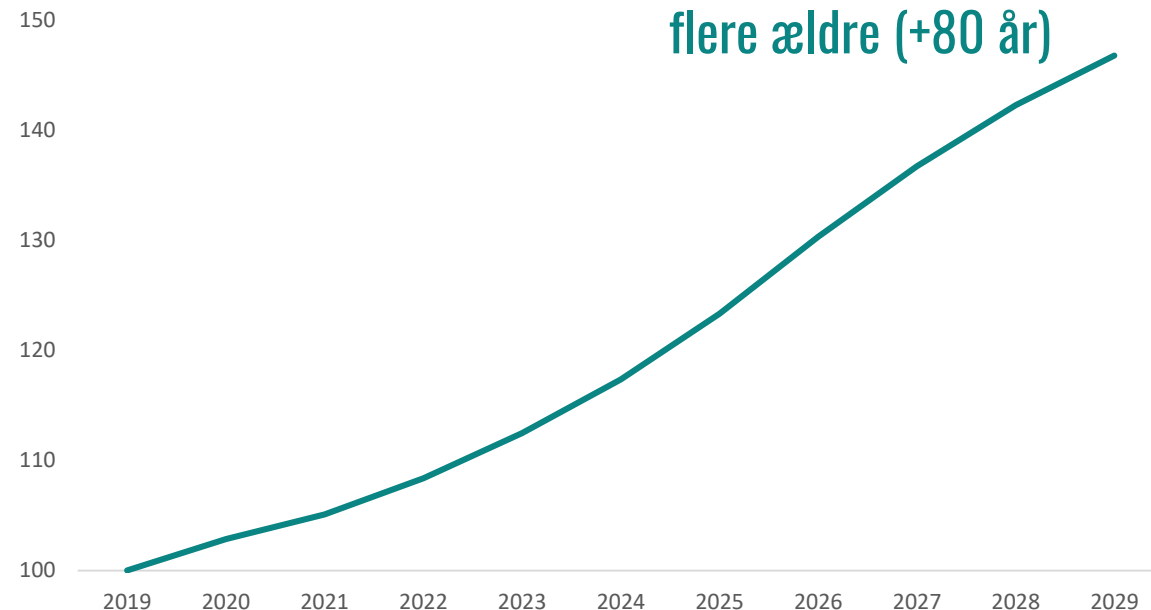
I Odense forventes antallet af ældre over 80 år at stige med ca. 4.000 personer. Det svarer til, at der bliver næsten 50 pct. flere ældre over 80 sammenlignet med i dag.

4.000

(47 pct.)

flere ældre (+80 år)

Stigning i antallet af +80 år i Odense (2019=indeks 100)

Kilde: Odense Kommune

UDFORDRING #1: FLERE BØRN OG ÆLDRE

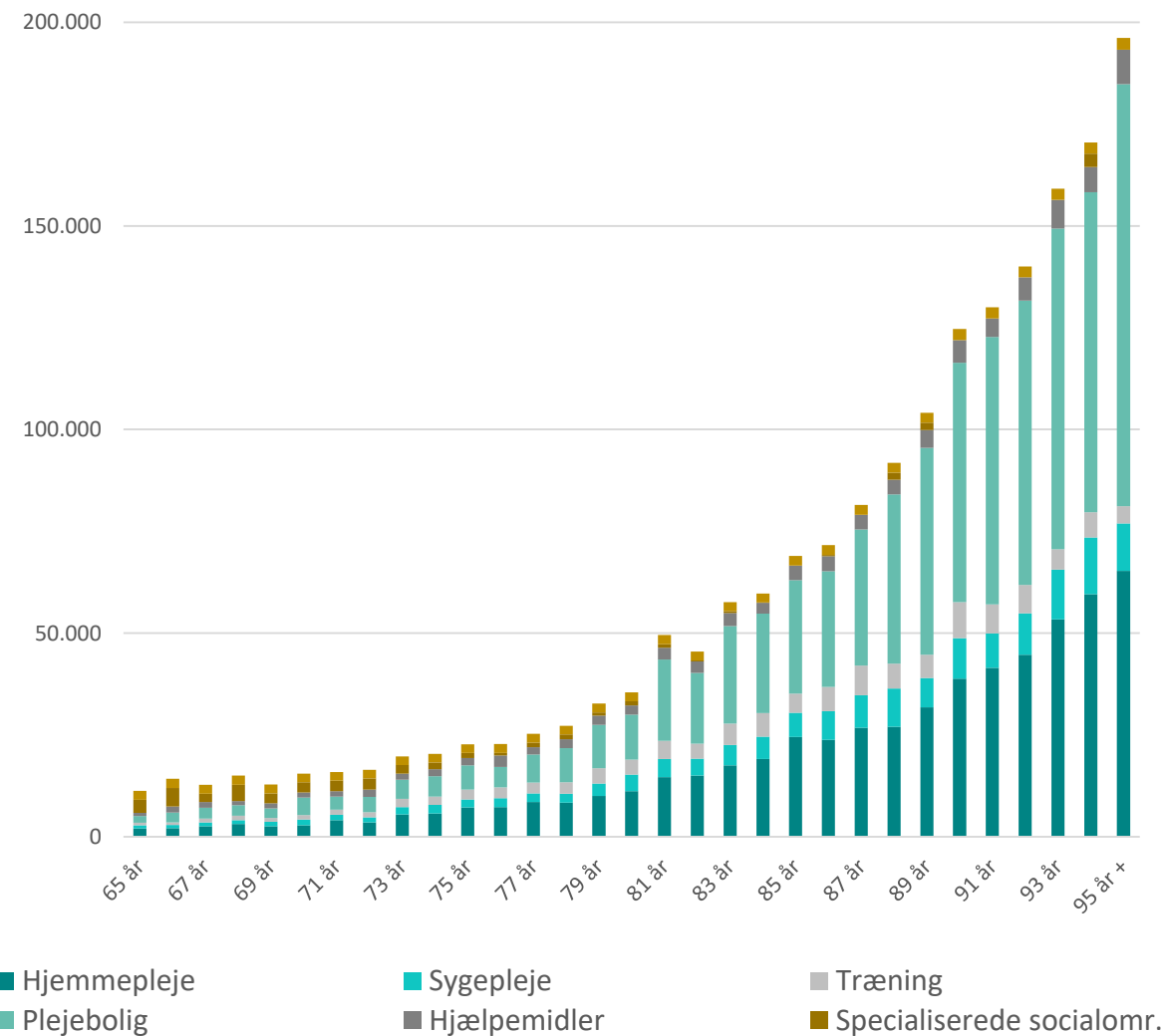
UDGIFTER TIL VELFÆRDSYDELSER STIGER MARKANT FOR ÆLDRE OVER 80 ÅR

Udgifter til pleje-, sundheds- og omsorgsydelser stiger markant for ældre over 80 år. Udgifterne til en person på 90 år er således ca. 3,5 gange så stor som en på 80 år i Odense Kommune.

Særligt udgifterne til hjemmepleje og plejebolig stiger eksplosivt fra 80-års alderen. Forekomsten af demens stiger eksempelvis betydeligt fra 80-års alderen og er sammen med en række øvrige helbredsmæssige forhold medvirkende til, at udgifterne til de ældre borgere stiger.

Når der de kommende 10 år forventes at blive næsten 50 pct. flere borgere i Odense over 80 år, vil det medføre en markant stigning i kommunens udgifter til omsorg, pleje mv. til de ældre.

ALDERSSPECIFIKKE UDGIFTER FOR ÆLDRE I ODENSE (ENHEDSPRISER SUMMERET, 65+, ALLE OMRÅDER)

Kilde: Odense Kommune

UDFORDRING #1: FLERE BØRN OG ÆLDRE

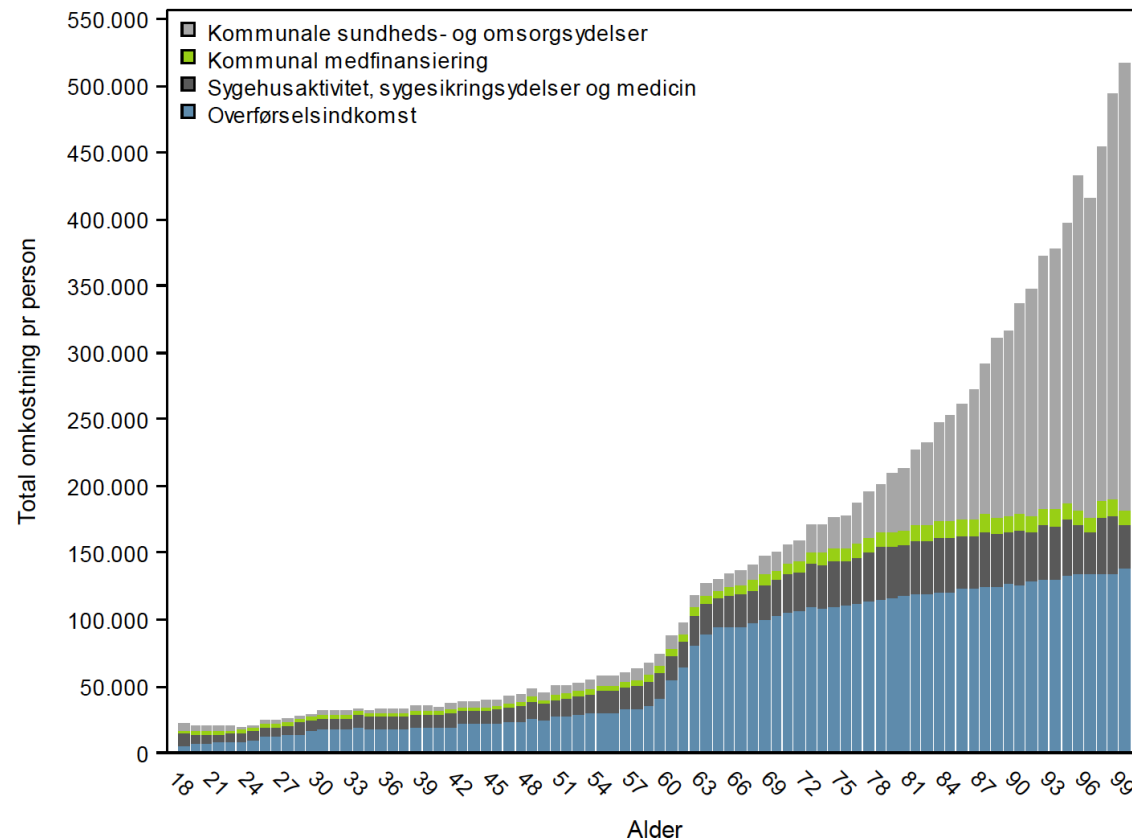
STIGENDE UDGIFTER TIL ÆLDRE OVER 80 ÅR ER MEST MARKANT I KOMMUNERNE

Behovet for pleje, omsorg, medicin mv. stiger når vi bliver ældre. Når antallet af ældre stiger betyder det, at der bliver flere borgere med store sundheds- og omsorgsbehov. Det er en udfordring for både kommuner og regioner, der er de primære leverandører af velfærd i Danmark.

Fra omkring 80-års alderen stiger behovet for kommunale sundheds- og omsorgsydelser markant mere end behovet for fx sygehus og medicin. Det kan blandt andet skyldes, at de ældste borgere ikke nødvendigvis bliver mere syge, men mindre selvhjulpne med alderen – og derfor har et fortsat stigende plejebehov.

Kommunerne – herunder også Odense Kommune – vil derfor i særlig grad blive udfordret af det stigende antal ældre de kommende 10 år.

ALDERSOPDELTE TOTALE OMKOSTNINGER PR. PERSON OPDELT PÅ FORSKELLIGE TYPER AF YDELSER

Kilde: Nielsen, et al.: Omkostninger til kommunale sundheds- og omsorgsydelser blandt borgere med kronisk sygdom i Region Hovedstaden, Forskningscenter for Forebyggelse og Sundhed, Region Hovedstaden; 2016.

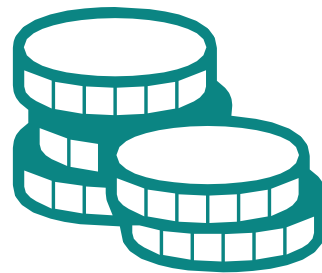
UDFORDRING #1: FLERE BØRN OG ÆLDRE

FLERE BØRN OG ÆLDRE PRESSER UDGIFTER TIL VELFÆRD

Det stigende antal børn og ældre lægger pres på velfærdsbudgettet i Odense. Baseret på de kendte forudsætninger og prognoser estimerer Task Forcen, at den demografiske udvikling vil betyde merudgifter på 500-600 mio. kr. frem mod 2030.

Det svarer til, at der skal tilføres ca. 1.100 årsværk for blot at kunne levere velfærd på samme niveau som i dag.

Det estimerede behov dækker alene konsekvensen af den demografiske udvikling ved et serviceniveau svarende til i dag. Eventuelle forventninger til et højere serviceniveau – eksempelvis bedre normeringer i daginstitutioner eller højere kvalitet end den eksisterende velfærd – indgår således ikke i dette arbejde.

Forventede merudgifter til
velfærd:

500-600mio. kr.

Behov for ca.

1.100 flere ansatte

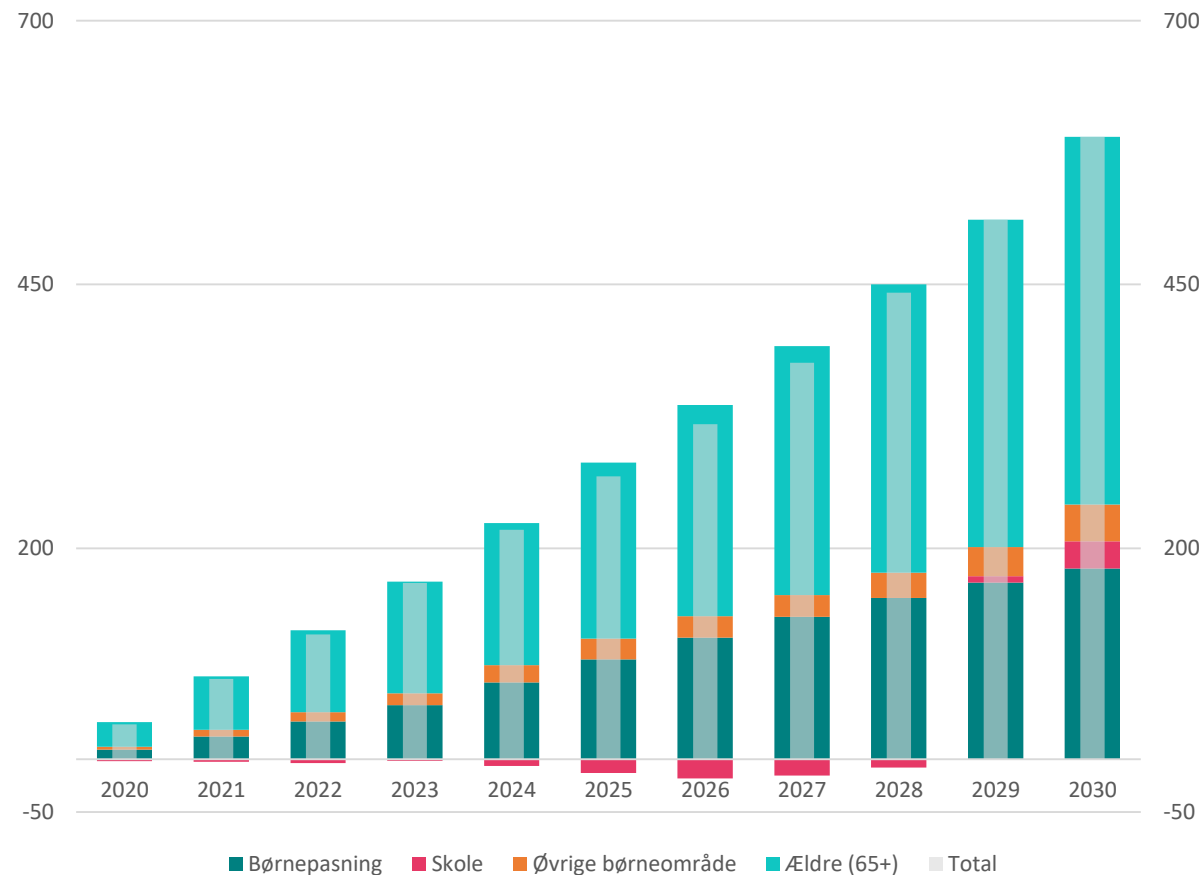
FÆRRE SKOLEBØRN I PERIODEN 2020-2028

Merudgifterne til velfærden frem mod 2030 er estimeret på baggrund af den samlede demografiske udvikling i de enkelte år. Det betyder, at de samlede velfærdsudgifter dækker over stigende udgifter for de befolkningsgrupper, hvor der bliver flere personer og færre udgifter, hvor der bliver færre.

I årene fra 2020-2028 falder antallet af børn i alderen 6-16 år sammenlignet med i dag. Det betyder, at der i denne perioden vil være et estimeret mindre behov på skoleområdet.

Odense Kommune vil derfor fra 2020-2028 skulle omprioritere midler fra skoleområdet til børnepasning og ældrepleje. Alternativt vil det samlede finansieringsbehov i de enkelte år stige svarende til det estimerede mindre behov på skoleområdet.

MERBEHOV TIL VELFÆRD FORDELT PÅ OMRÅDER OG TOTAL FREM MOD 2030

Kilde: Odense Kommune

A photograph of a woman in a wheelchair being assisted by another woman. They are outdoors near a body of water with trees in the background. The image has a teal overlay. The woman in the wheelchair is looking towards the water, and the assisting woman is pointing towards the same direction. The text is overlaid in the center.

UDFORDRING #2:
**MANGEL PÅ
VELFÆRDSMEDARBEJDERE**

UDFORDRING #2: MANGEL PÅ VELFÆRDSMEDARBEJDERE

Finansiering af velfærden til det stigende antal børn og ældre bliver en kæmpe udfordring. Mindst lige så vanskeligt kan det dog blive at skaffe hænderne, der skal levere den nødvendige pasning, omsorg og pleje. Alene i Odense forventes der at skulle tilføres ca. 1.100 ekstra årsværk frem mod 2030 udover de stillinger, der løbende skal besættes som følge af naturlig afgang.

Der bliver flere børn og ældre i hele Danmark. Odense vil derfor være i skarp konkurrence med resten af landet om at rekruttere det nødvendige personale til at levere borgernær velfærd.

På landsplan forventes der samtidig at være færre unge i 2030. Den landsdækkende demografiske udvikling med flere børn, flere ældre og færre unge vil således – især efter 2024 – forstærke den manglen på arbejdskraft, der allerede i dag gør sig gældende inden for en bred vifte af velfærdserhvervene i hele landet.

UDFORDRING #2: MANGEL PÅ VELFÆRDSMEDARBEJDERE

DER SKAL MANGE FLERE HÆNDER TIL AT LEVERE VELFÆRD TIL BØRN OG ÆLDRE

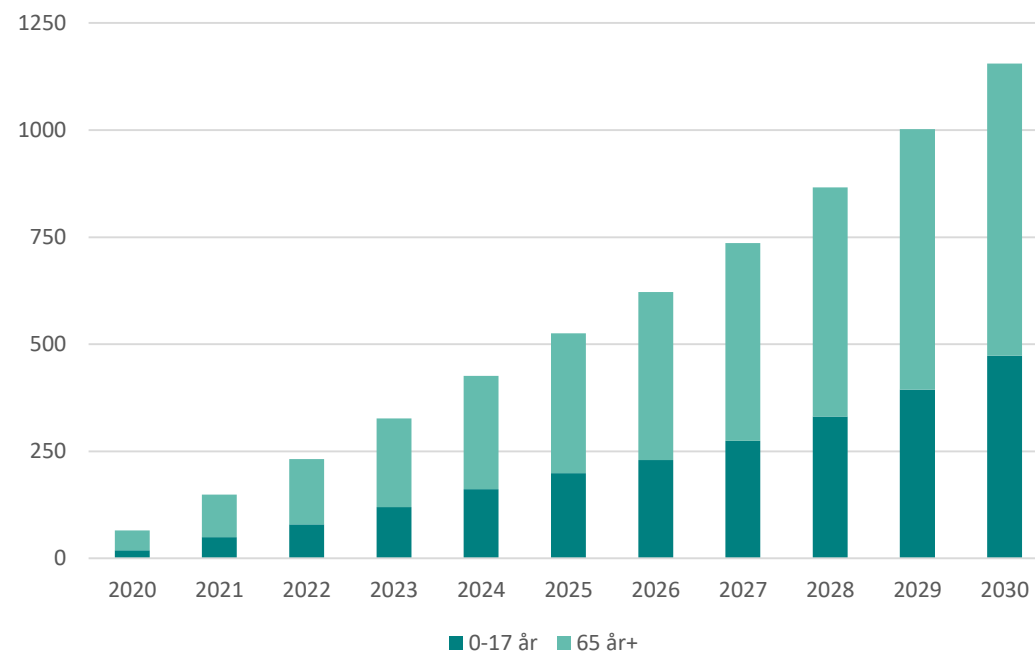
Det stigende antal børn og ældre kræver, at der tilføres flere pædagoger, SOSU'er, sygeplejersker og øvrigt omsorgs- og plejepersonale til at levere borgernær velfærd.

Baseret på de demografiske fremskrivninger kommer Odense Kommune de kommende 10 år til at mangle ca. 1.100 ekstra årsværk til den borgernære velfærd. Heraf ca. 2/3 indenfor ældreområdet.

Det betyder, at der skal rekrutteres ca. 1.100 årsværk udover de stillinger, der løbende skal genbesættes som følge af naturlig afgang på velfærdsområderne.

På landsplan estimerer KL, at behovet for arbejdskraft alene indenfor for SOSU-området kan stige med op til 40.000 årsværk fra 2020 til 2030.

ANTAL ÅRSVÆRK DER SKAL TILFØRES I ODENSE FREM MOD 2030 FOR AT BEVARE VELFÆRDEN

UDFORDRING #2: MANGEL PÅ VELFÆRDSMEDARBEJDERE

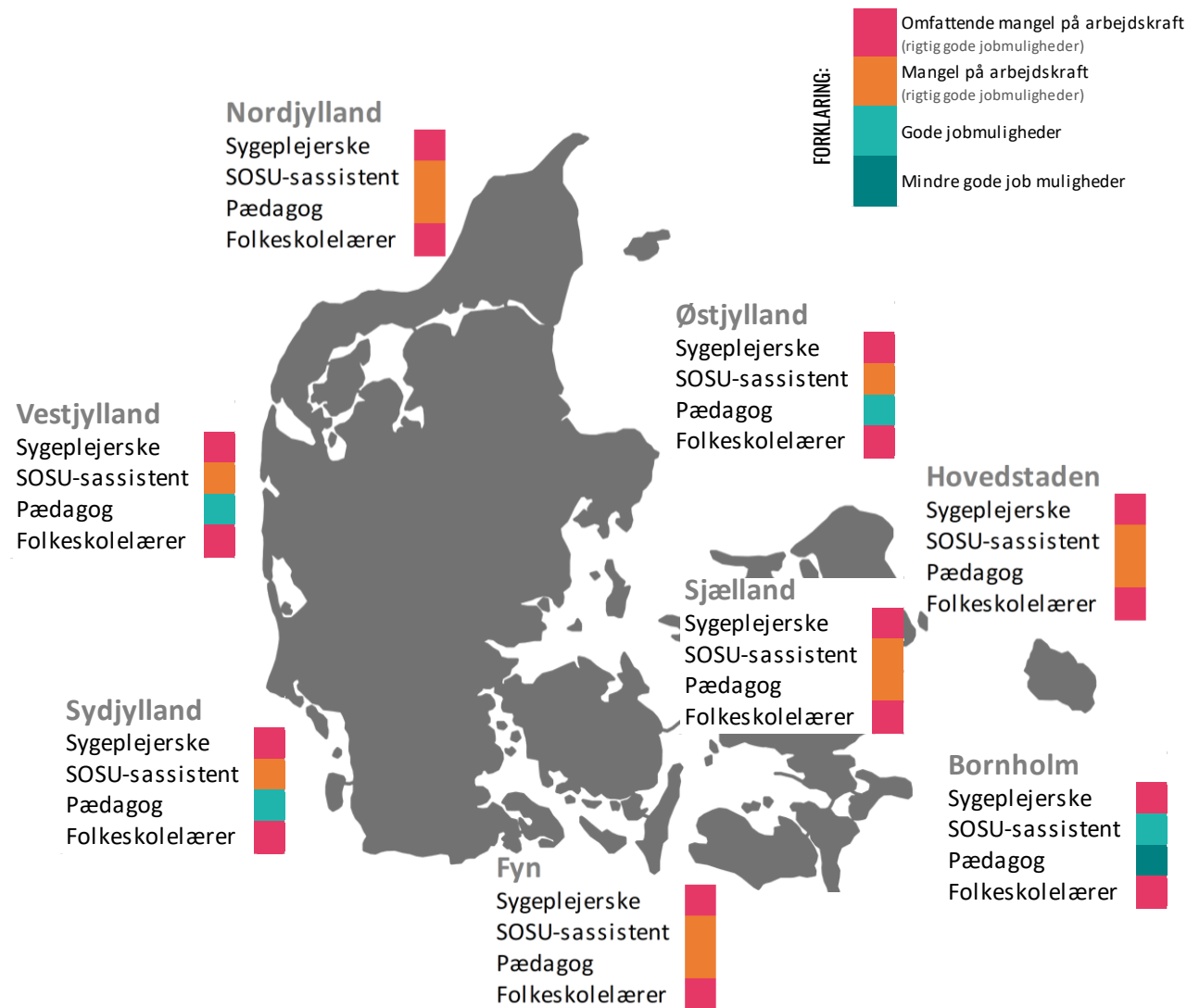
OMFATTENDE MANGEL PÅ ARBEJDSKRAFT I VELFÆRDSERHVERVENE I HELE DANMARK

Der er i stort set hele Danmark mangel eller omfattende mangel på sygeplejersker, SOSU-assistent, folkeskolelærere og pædagoger. I 2017 manglede tre ud af fire kommuner arbejdskraft inden for ældreområdet, og kommunerne oplever generelt, at det bliver sværere at rekruttere personale til at tage sig af de ældre.

Social- og sundhedspersonalet er blandt de ældste personalegrupper i kommunerne, hvorfor mange forventes at gå på pension de kommende år. Forhøjelserne af pensionsalderen de kommende år vil dog midlertidigt dæmpe udfordringerne, men samtidig er der udsigt til færre nyuddannede.

De nuværende arbejdsmarkedsforhold kombineret med den voldsomt stigende efterspørgsel på arbejdskraft betyder, at der de kommende 10 år må forventes massiv og landsdækkende mangel på ansatte indenfor velfærdsprofessionerne.

MANGEL PÅ ARBEJDSKRAFT I UDVALGTE PROFESSIONER (2. HALVÅR 2018)

Kilde: Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering

UDFORDRING #2: MANGEL PÅ VELFÆRDSMEDARBEJDERE

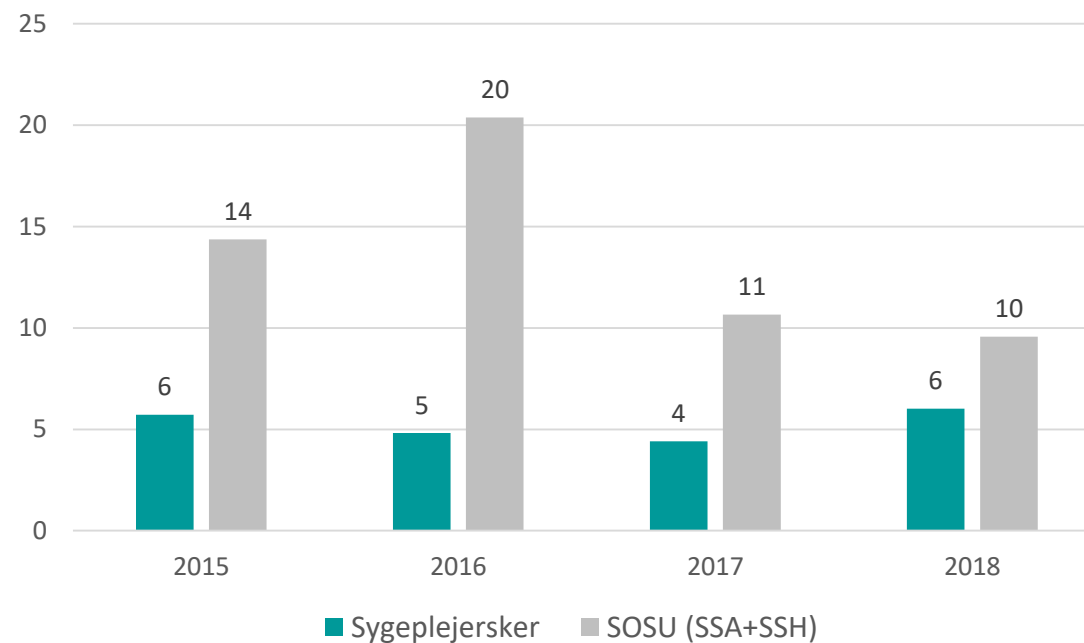
FÅ ANSØGERE TIL STILLINGER INDEN FOR OMSORGS- OG PLEJEOMRÅDET I ODENSE

Der har siden 2015 været mangel eller omfattende mangel på både sygeplejersker og SOSU-assistenten på Fyn.

I Odense Kommune har der i samme periode været meget få ansøgere til de opslåede sygeplejerskestillinger – i gennemsnit ca. fem ansøgere pr. opslået stilling. For SOSU-assistenten har der været en større variation i antallet af ansøgere, dog med en faldende tendens de seneste par år fra ca. 20 ansøgere pr. stilling i 2016 til ca. 10 ansøgere i 2018.

Antallet af opslåede stillinger er desuden steget markant i perioden for begge stillingskategorier.

ANTAL ANSØGERE PR. OPSLÅET STILLING – ODENSE KOMMUNE (2015-2018)

Kilde: Odense Kommune

UDFORDRING #3:
**MANGLENDE FODFÆSTE
I TILVÆRELSEN**

ODENSE
KOMMUNE

UDFORDRING #3: MANGLENDE FODFÆSTE I TILVÆRELSEN

Psykisk sårbarhed, ensomhed, angst og depression er udfordringer, der påvirker de unges muligheder for at finde fodfæste i tilværelsen. Særligt bekymrende er udviklingen for unge kvinder.

Det er på den baggrund afgørende at sikre, at de unge i Odense trives og har de rette forudsætninger for at få en god voksentilværelse.

De unges evne til at finde fodfæste i tilværelsen er blandt andet en afgørende forudsætning for deres livskvalitet, uddannelses- og jobmuligheder senere i livet.

UDFORDRING #3: MANGLENDE FODFÆSTE I TILVÆRELSEN

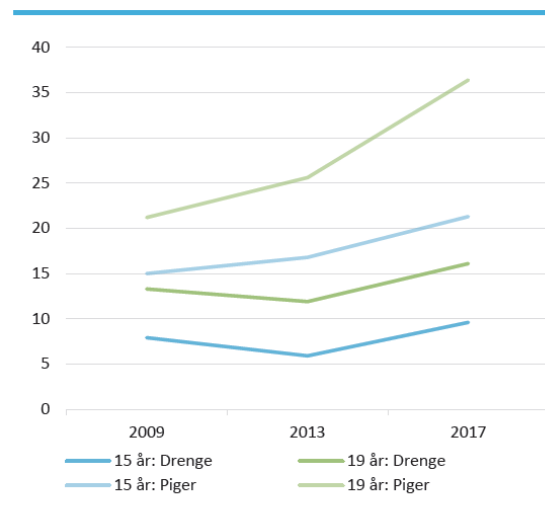
STIGENDE PSYKISK SÅRBARHED BLANDT UNGE KVINDER

På landsplan er andelen af 19-årige kvinder, der svarer, at de har haft en psykisk lidelse, steget markant siden 2009. En tilsvarende udvikling ses i andelen, der har fået psykologhjælp.

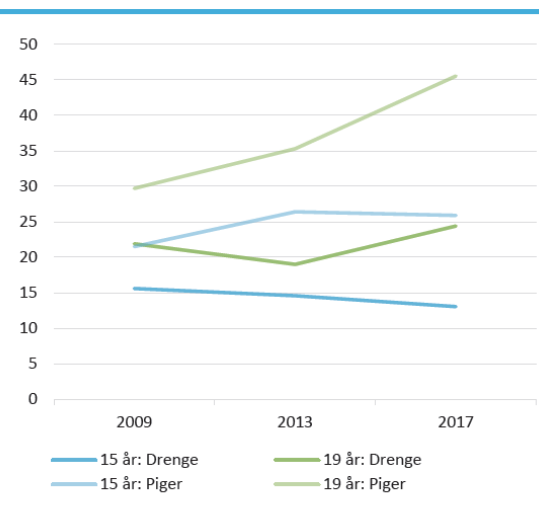
Mere end hver tredje af de adspurgte 19-årige kvinder svarer, at de har haft en psykisk lidelse, og 45 pct. har på et tidspunkt fået hjælp af en psykolog.

Næsten halvdelen af førstegangsdagnosticerede psykisk syge er under 24 år. En stor del af deres mulighed for at få fodfæste på arbejdsmarkedet afgøres omkring sygdomsdebuten. Det gør det særligt vigtigt at holde et højt fokus på de unges overgang til ungdomsuddannelse og videre uddannelse.

15- OG 19-ÅRIGE, DER HAR HAFT EN PSYKISK LIDELSE 2009-2017 (PROCENT)

15- OG 19-ÅRIGE, DER HAR FÅET PSYKOLOGHJÆLP 2009-2017 (PROCENT)

Kilde (tabel): Børn og Unge i Danmark – Velfærd og trivsel 2018, VIVE

Kilde: Sundhedsdatastyrelsen, Førstegangsdagnosticerede patienter i psykiatrien, april 2018

UDFORDRING #3: MANGLENDE FODFÆSTE I TILVÆRELSEN

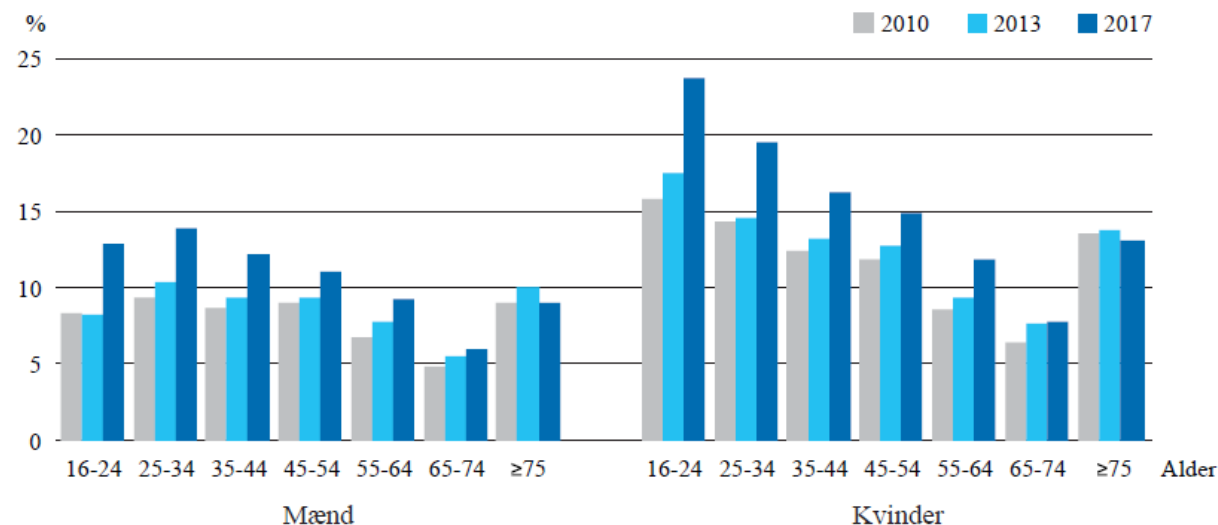
DÅRLIGERE MENTALT HELBRED – SÆRLIGT BLANDT UNGE KVINDER

Siden 2010 er der på landsplan sket en væsentlig stigning i andelen af personer i alderen 16-24 år, som selv angiver at have et dårligt mentalt helbred.

For de 16-24 årige mænd er andelen steget fra 8,3 pct. i 2010 til 12,9 pct. i 2017. For de 16-24 årige kvinder er andelen med dårlig mentalt helbred steget fra 15,8 pct. til 23,8 pct. Det betyder, at næsten hver fjerde kvinde mellem 16-24 år selv vurderer at have dårligt mentalt helbred.

Den bekymrende udvikling er udtryk for en national tendens. Der er imidlertid ingen grund til at antage, at Odense ikke har oplevet tilsvarende stigninger og derfor også ser ind i udfordringer med dårligere mentalt helbred – særligt blandt unge kvinder.

ANDEL MED DÅRLIGT MENTALT HELBRED BLANDT MÆND OG KVINDER I FORSKELLIGE ALDERSGRUPPER. 2010, 2013 OG 2017. PROCENT

6) Definitionen af dårligt mentalt helbred baserer sig ikke på en klinisk begrundet grænseværdi for skalaen, men snarere på en relativ grænseværdi. Dette medfører, at det ikke i sig selv er så væsentligt at fokusere på absolutte hyppigheder, men derimod på forskel mellem grupper og på udviklingen over tid.

Kilder: Danskernes Sundhed, den nationale sundhedsprofil 2017, Sundhedsstyrelsen

UDFORDRING #3: MANGLENDE FODFÆSTE I TILVÆRELSEN

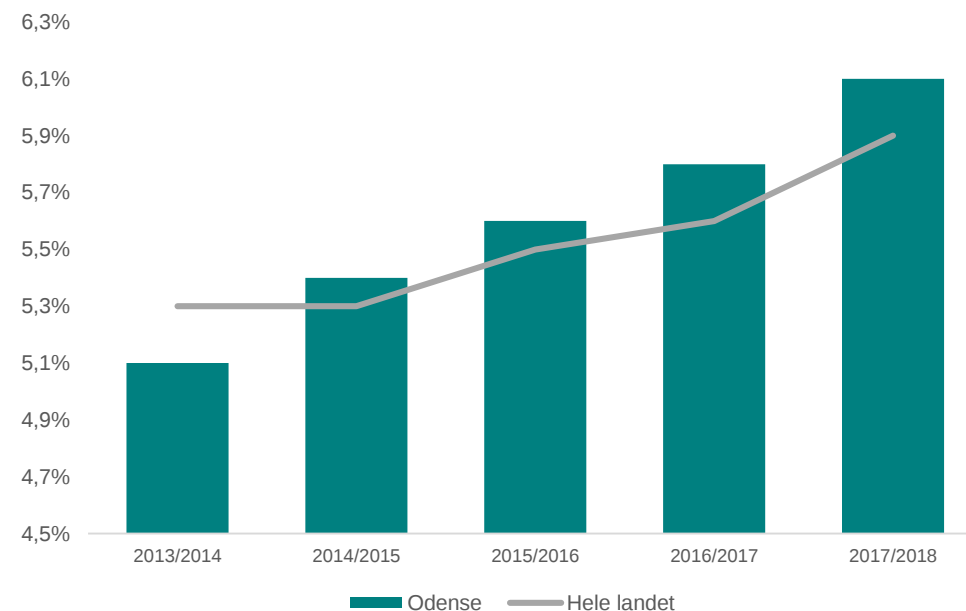
SKOLEELEVERNES FRAVÆR STIGER I ODENSE

Børn og unges fremmøde i skolen er en væsentlig forudsætning for deres læring, trivsel og sociale relationer. Fravær i folkeskolen er således en af de stærkeste indikatorer på, om børn og unge er i trivsel.

Et højt fravær i skolen har negative konsekvenser for den enkelte elevs faglige udbytte og øger risikoen for frafald på en ungdomsuddannelse. Fravær kan også have langsigtede konsekvenser både fagligt og socialt.

I Odense er elevernes fravær i skolen steget med 1 procentpoint fra skoleåret 2013/2014 til 6,1 pct. i skoleåret 2017/2018. Det svarer til, at hver elev i Odense i gennemsnit har 12,2 dages fravær på et skoleår. Det er to dage mere end i skoleåret 2013/14. Til sammenligning er landsgennemsnittet i samme periode steget fra 5,3 til 5,9 pct.

FRAVÆR FOLKESKOLEELEVER – ODENSE OG HELE LANDET

Kilde: UVM - <https://uvm.dk/statistik/grundskolen/elever/elevfravaer>

UDFORDRING #4:
**FLERE SKAL MED I DET
ARBEJDENDE FÆLLESSKAB**

UDFORDRING #4: FLERE SKAL MED I DET ARBEJDENDE FÆLLESSKAB

Odense har en høj andel af borgere på offentlig forsørgelse og en markant lavere erhvervs- og beskæftigelsesfrekvens sammenlignet med Danmarks øvrige store byer. Det er både en udfordring for den enkelte og for kommunens muligheder for at finansiere velfærden på længere sigt. Det er derfor vigtigt, at flere bliver en del af arbejdsmarkedet.

Det er i den forbindelse afgørende at stoppe tilgangen af unge til langvarig offentlig forsørgelse.

Det forudsætter, at flere unge gennemfører en uddannelse, så de har forudsætninger for at få et arbejde. Samtidig er det vigtigt i videst muligt omfang at fastholde de højtuddannede, der som unge er flyttet til byen for at studere, samt at tiltrække borgere i den erhvervsaktive alder, der kan bidrage til finansieringen af velfærden.

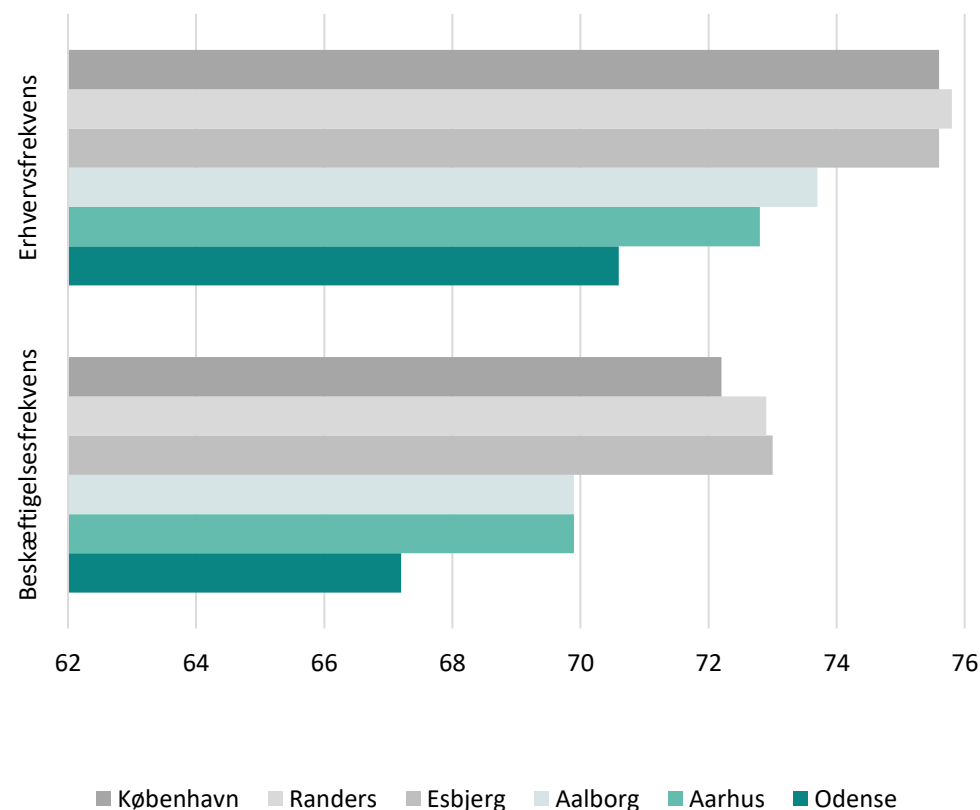
UDFORDRING #4: FOR MANGE PÅ OFFENTLIG FORSØRGELSE

FOR MANGE BORGERE I ODENSE UDEN JOB OG FOR MANGE UDENFOR ARBEJDSSTYRKEN

Odense har en meget lav erhvervs- og beskæftigelsesfrekvens. Begge dele er markant lavere end samtlige af Danmarks øvrige store byer.

Det betyder dels, at en alt for stor del af borgerne i Odense står uden job og dels, at for mange i Odense er helt udenfor arbejdsstyrken. Det er både et stort problem for den enkelte og for kommunens mulighed for at finansiere velfærden.

ERHVERVS- OG BESKÆFTIGELSESFREKVENS FOR DANMARKS 6 STØRSTE BYER (2017)

Erhvervsfrekvens er den andel af befolkningen mellem 16 - 66 år, der er i arbejdsstyrken (det vil sige enten er beskæftiget eller ledige).

Beskæftigelsesfrekvens er den andel af befolkningen mellem 16 - 66 år, der er beskæftiget.

UDFORDRING #4: FOR MANGE PÅ OFFENTLIG FORSØRGELSE

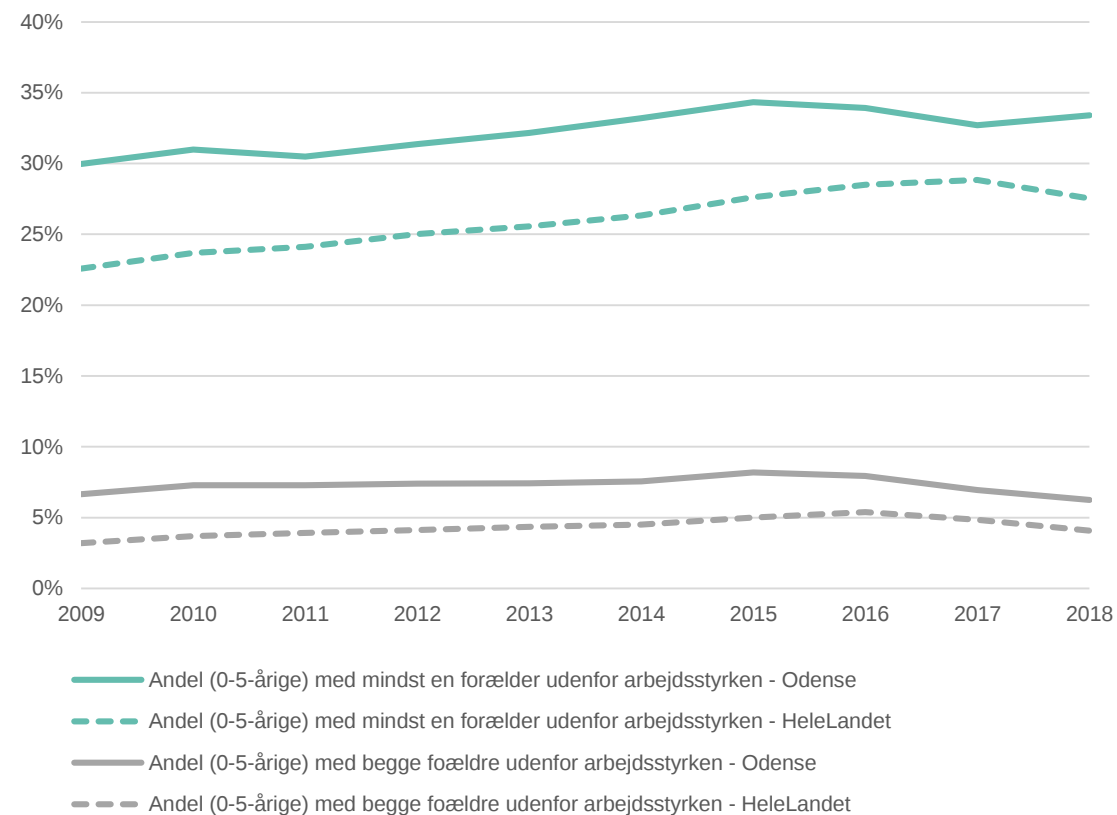
MANGE BØRN I ODENSE VOKSER FORTSAT OP MED FORÆLDRE UDEN FOR ARBEJDSMARKEDET

Sammenlignet med resten af landet er der fortsat en større andel af børnene i Odense, der vokser op med en eller begge forældre uden for arbejdsmarkedet.

Den sociale arv betyder, at børn der vokser op med forældre, der står uden for arbejdsmarkedet generelt klarer sig dårligere i skolen. Et lavt fagligt resultat i folkeskolen har en negativ betydning for sandsynligheden for at gennemføre en ungdomsuddannelse.

Hvis børnene i Odense, uanset hvilken familie de kommer fra, skal have de samme muligheder i livet, kræver det således en tidlig, vedvarende og målrettet indsats.

ANDEL 0-5-ÅRIGE MED **EN ELLER BEGGE** FORÆLDRE UDENFOR ARBEJDSSTYRKEN

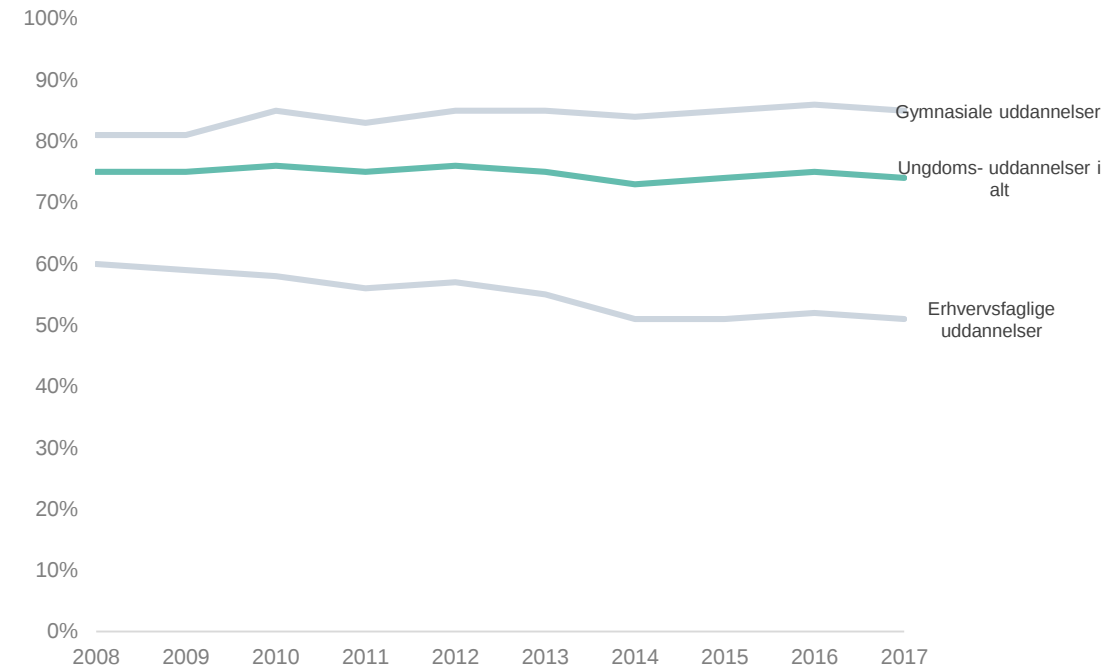
UDFORDRING #4: FOR MANGE PÅ OFFENTLIG FORSØRGELSE

FLERE UNGE PÅBEGYNDER EN UDDANNELSE – MEN INGEN STIGNING I FULDFØRELSE

Andelen af unge i Odense, der påbegynder en ungdomsuddannelse efter grundskolen er steget jævnt de sidste 10 år. I 2007 var 81 pct. af de unge i Odense i gang med en ungdomsuddannelse 15 måneder efter 9. klasse. I 2018 var denne andel vokset til 88 pct.

Andelen der fuldfører en ungdomsuddannelse har til gengæld været relativt stabil de sidste 10 år. Dette dækker dog over en stigning for gymnasiale uddannelser mod et fald for erhvervsuddannelser, hvor kun omkring halvdelen gennemfører i dag. Frafaldet på erhvervsuddannelserne er således højere i Odense end i landet som helhed og i de øvrige af Danmarks største byer – bortset fra København.

FULDFØRELSESPROCENT FOR UNGDOMSUDDANNELSER (ODENSE)

UDFORDRING #4: FOR MANGE PÅ OFFENTLIG FORSØRGELSE

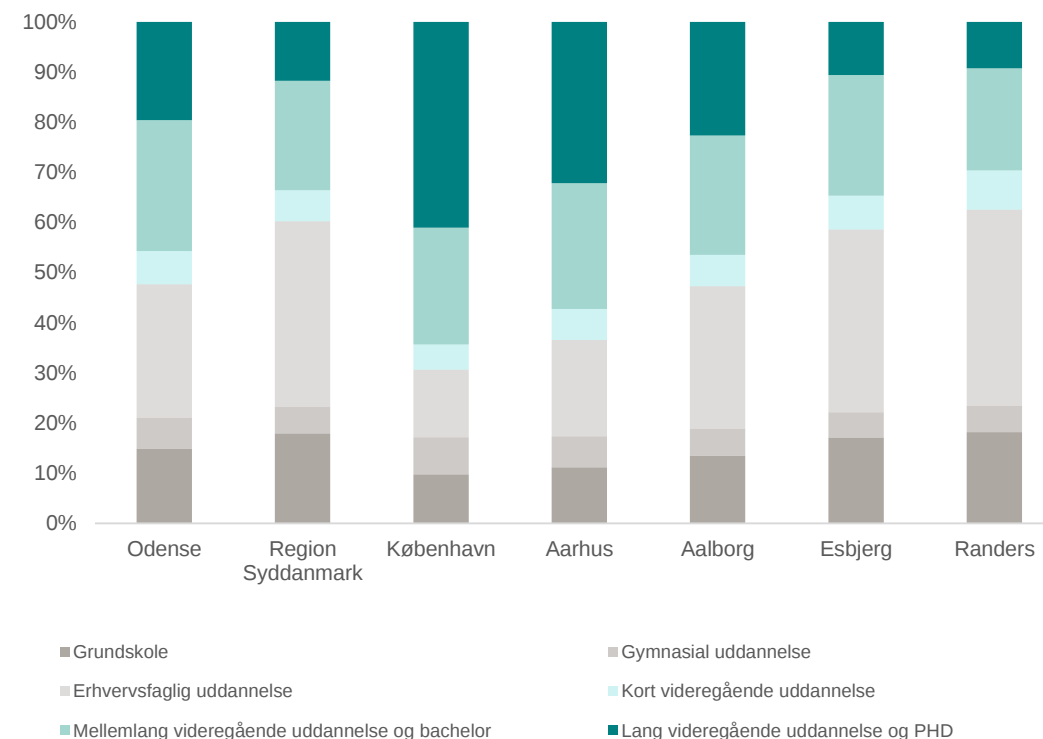
TRODS STIGENDE UDDANNELSESLEVEL, LIGGER ODENSE FORTSAT EFTER KBH, AARHUS OG AALBORG

En stigende andel af de 30-39-årige i Odense har en uddannelse udover grundskolen. Odense har fulgt landsgennemsnittet fra 81 pct. i 2006 til 85 pct. Odense ligger dog fortsat efter både København, Aarhus og Aalborg, der alle er steget mere eller mindst ligeså meget som Odense i samme periode.

Ser man på de 30-39 årige med det højeste uddannelsesniveau tegner sig samme billede, hvor Odense også fortsat ligger efter København, Aarhus og Aalborg

For at forberede de unge bedst muligt til voksenlivet og sikre et godt udgangspunkt for at komme i arbejde er der behov for, at flere gennemfører en uddannelse udover grundskolen og andelen af højtuddannede stiger.

HØJESTE UDDANNELSESLEVEL - 30-39-ÅRIGE

An aerial photograph of a city, likely Copenhagen, showing a dense residential area with many houses and trees. In the background, there are industrial buildings and a tall chimney. The entire image is covered with a semi-transparent teal filter. The text is centered in the middle of the image.

UDFORDRING #5:
**ULIGHED OG FORSKELLE
MELLEM BYDELE**

UDFORDRING #5: ULIGHED OG FORSKELLE MELLEM BYDELE

Der er store lokale forskelle i udviklingen i demografi, socioøkonomiske forhold, sundhed mv. på tværs af Odenses bydele. De lokale forskelle betyder, at nogle områder af byen ser ind i væsentligt større udfordringer end andre.

Særligt for børnene i Odense er der store forskelle og ulighed, som risikerer at følge børnene og blive en stor udfordring fremadrettet.

De lokale forskelle udfordrer de kommunale institutioner og strukturer – fx antal, størrelse og placering af daginstitutioner, skolernes klassestørrelser, organisering af ældre pleje, mv.

Forskellene bidrager til stigende ulighed i opvækstvilkår og fremmer udviklingen af fx parallelsamfund.

UDFORDRING #5: ULIGHED OG FORSKELLE MELLEM BYDELE

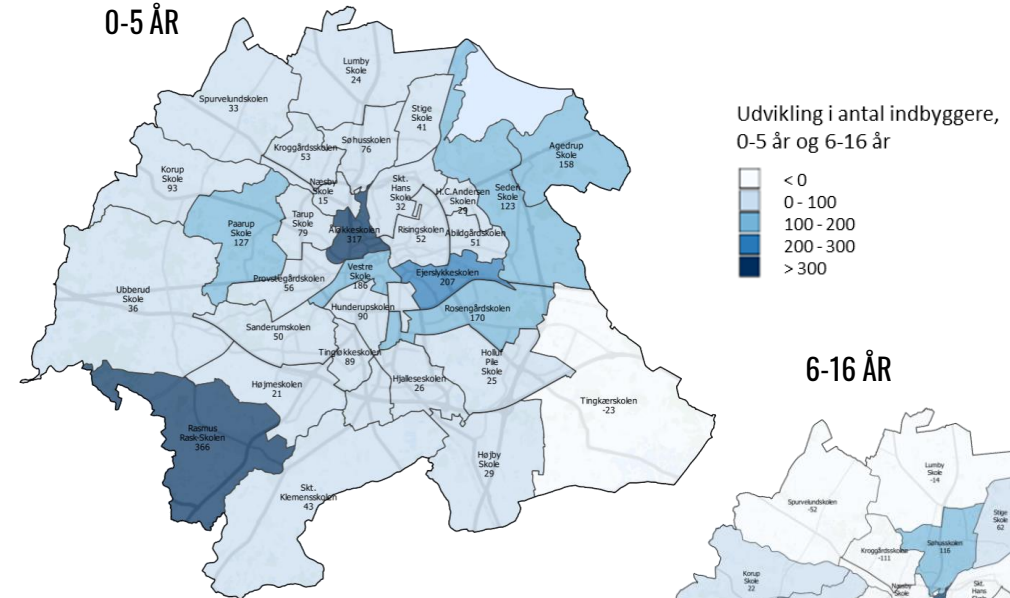
UJÆVN DEMOGRAFISK UDVIKLING

Den demografiske udvikling i Odense fordeler sig ikke jævnt i byen. Befolkningsprognoserne for de kommende 10 år viser, at nogle områder vil opleve store stigninger i antallet af borgere, mens andre vil få færre borgere.

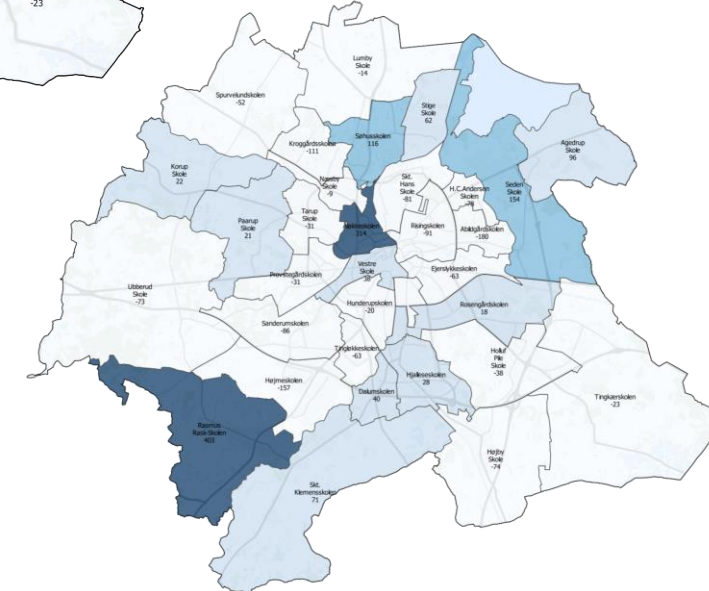
Forskellene varierer på tværs af alder. Stigningen i antallet af ældre vil primært ske i og omkring centrum. Det stigende antal børn i alderen 0-5 år og 6-16 år er primært koncentreret i nogle få områder, som primært relaterer sig til nybyggeri og udvikling af nye bydele.

Den ujævne udvikling udfordrer de kommunale institutioner og strukturer – fx antal, størrelse og placering af daginstitutioner, skolernes klassestørrelser, organisering af ældre pleje, mv.

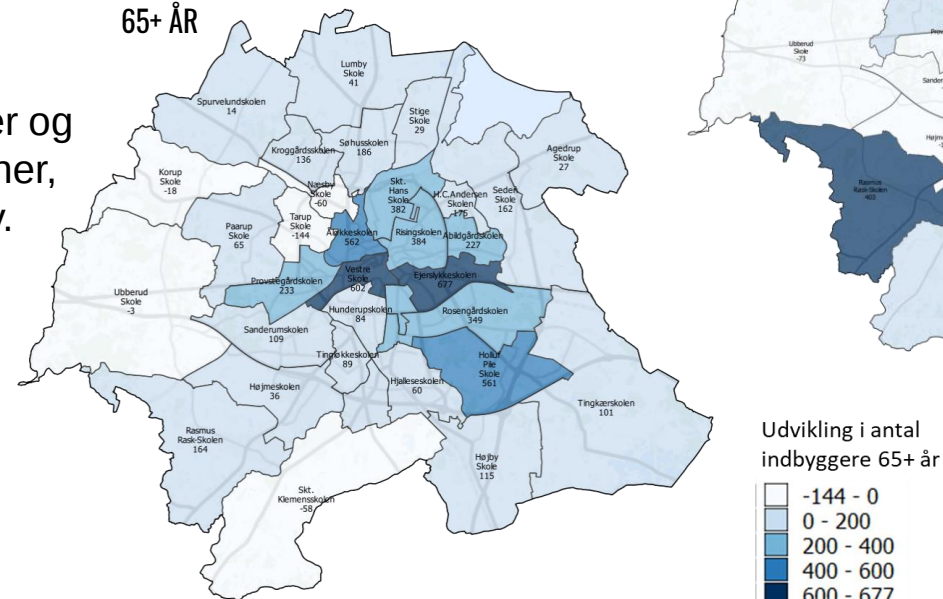
0-5 ÅR

6-16 ÅR

65+ ÅR

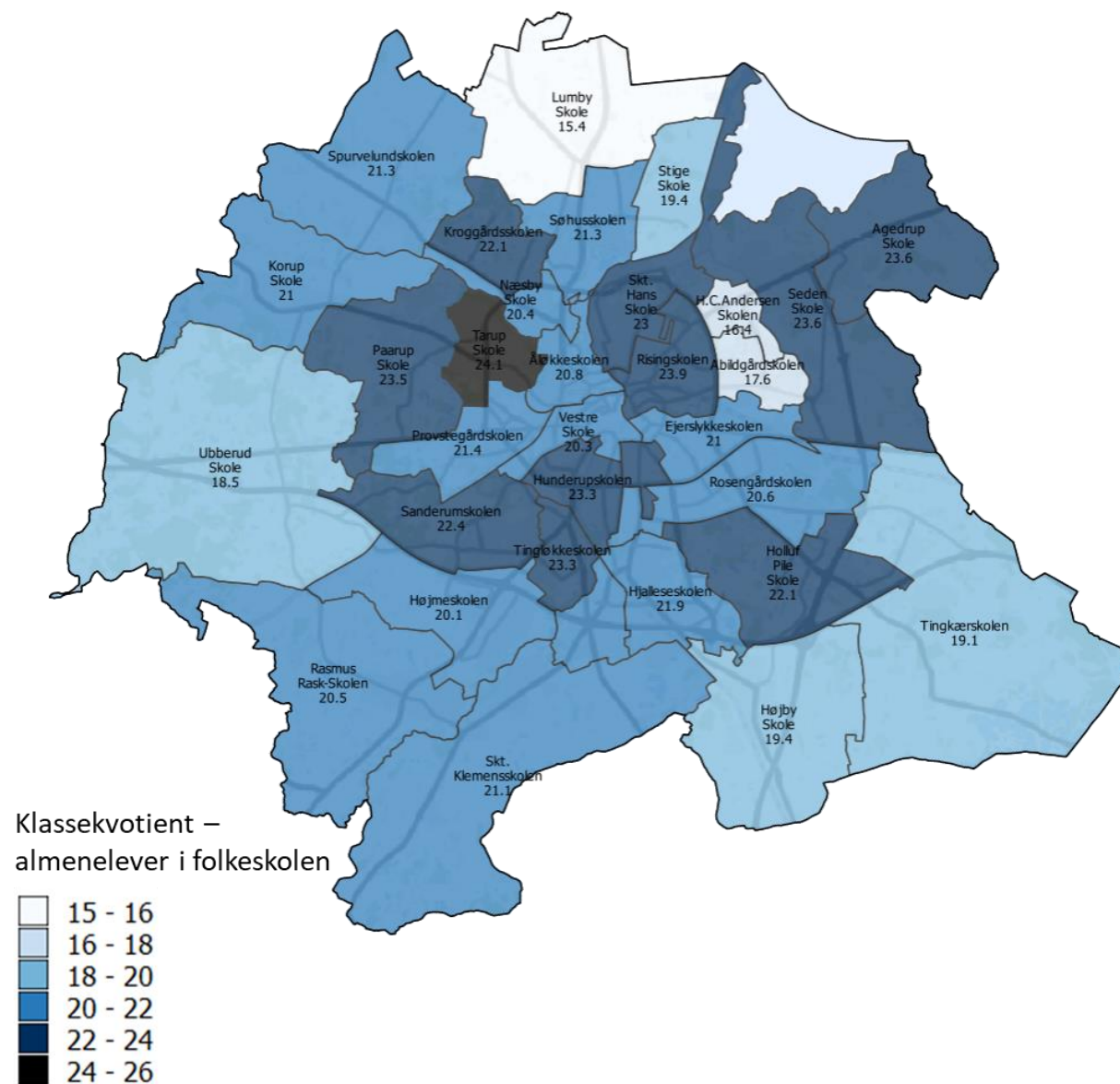
UDFORDRING #5: ULIGHED OG FORSKELLE MELLEM BYDELE

STORE FORSKELLE PÅ KLASSESTØRRELSER I SKOLERNE I ODENSE

Der er store forskelle på antallet af elever på tværs af skolerne i Odense. Der er i gennemsnit ca. 15 elever pr. klasse i skoledistriktet med den laveste klassekvotient. Til sammenligning er der gennemsnitligt ca. 24 elever i skoledistriktet med højeste klassekvotient, hvilket svarer til ca. 60 pct. flere elever pr. klasse.

I 2017 gik der i gennemsnit 21,6 elever i en dansk folkeskoleklasse.

ANTAL ELEVER PR KLASSE I ODENSE - 2018

INDKOMSTFORDELING PÅ SKOLEDISTRIKTER

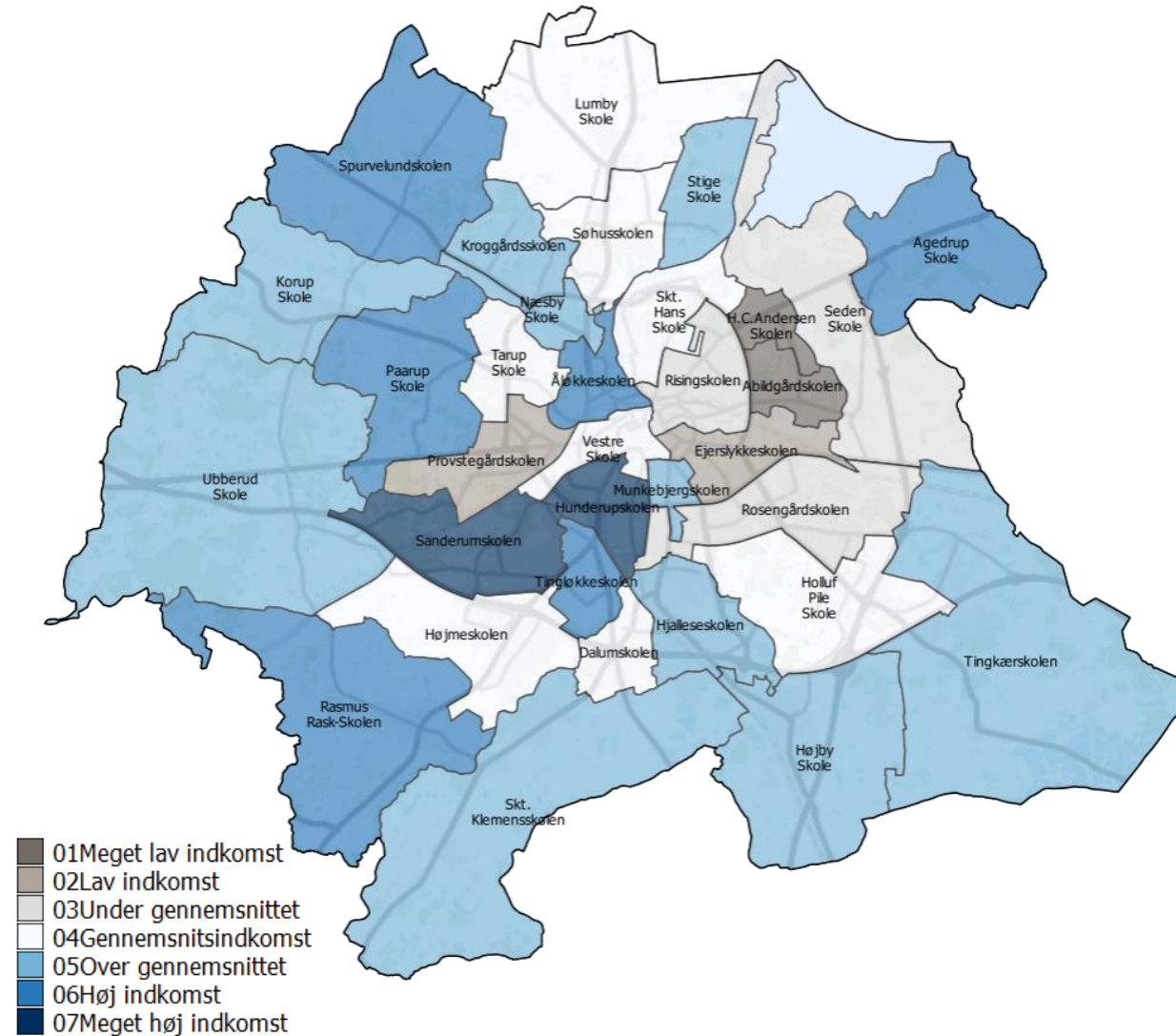
UDFORDRING #5: ULIGHED OG FORSKELLE MELLEM BYDELE

ØKONOMISK ULIGHED I ODENSE

Odense er præget af økonomisk opdeling. De fleste borgere bor således i et område, hvor der enten bor betydeligt flere med høj indkomst end med lav indkomst eller omvendt.

I 2017 boede 25 pct. i skoledistrikter med gennemsnitsindkomst, mens 20 pct. af borgerne boede i højindkomstområder og 17 pct. i lavindkomstområder.

Udviklingen fra 2007 til 2017 viser ikke nogen klar tendens til hverken øget eller mindsket økonomisk opdeling, dog er der i 2017 færre borgere, der bor i et område med gennemsnitsindkomst.

Segregering ift. indkomst belyses ved den såkaldte decilkvotient. Decilkvotienten udtrykker antallet af borgere i et område, der befinder sig i 1. eller 2. indkomstdecil (lav indkomst) ift. til antallet af borgere i 9. og 10. decil (høj indkomst). Decilerne er beregnet for hele byen. For hele byen vil decilkvotienten derfor per definition være 1. I områder hvor der bor flere med høj indkomst end med lav indkomst er decilkvotienten mindre end 1, og over 1 i områder, hvor der bor flere med lav indkomst.

Kilde: Danmarks Statistik

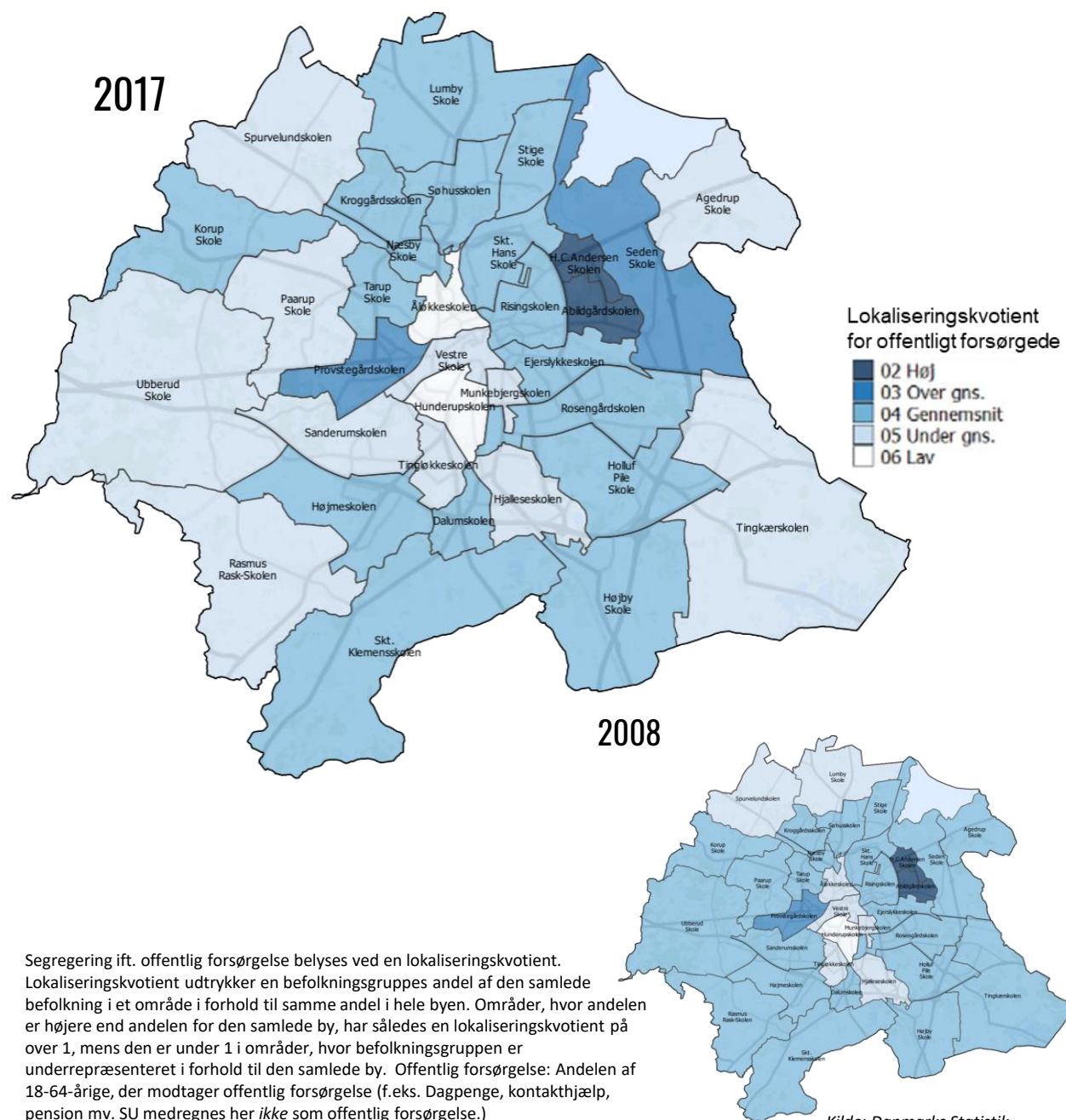
UDFORDRING #5: ULIGHED OG FORSKELLE MELLEM BYDELE

STIGENDE OPDELING AF BORGERE PÅ OFFENTLIG FORSØRGELSE

Der er fra 2008 til 2017 sket en stigende opdeling i forhold til andelen af borgere på offentlig forsørgelse. I 2008 lå størstedelen af bydelene i Odense på det gennemsnitlige niveau for andelen af borgere på offentlig forsørgelse.

I 2017 har flere bydele enten en højere eller lavere andel af borgere på offentlig forsørgelse end det samlede niveau for Odense. Der er således sket en stigende koncentration af borgere på offentlig forsørgelse i enkelte områder af byen.

LOKALISERINGSKVOTIENT FOR OFFENTLIGT FORSØRGEDE

UDFORDRING #5: ULIGHED OG FORSKELLE MELLEM BYDELE

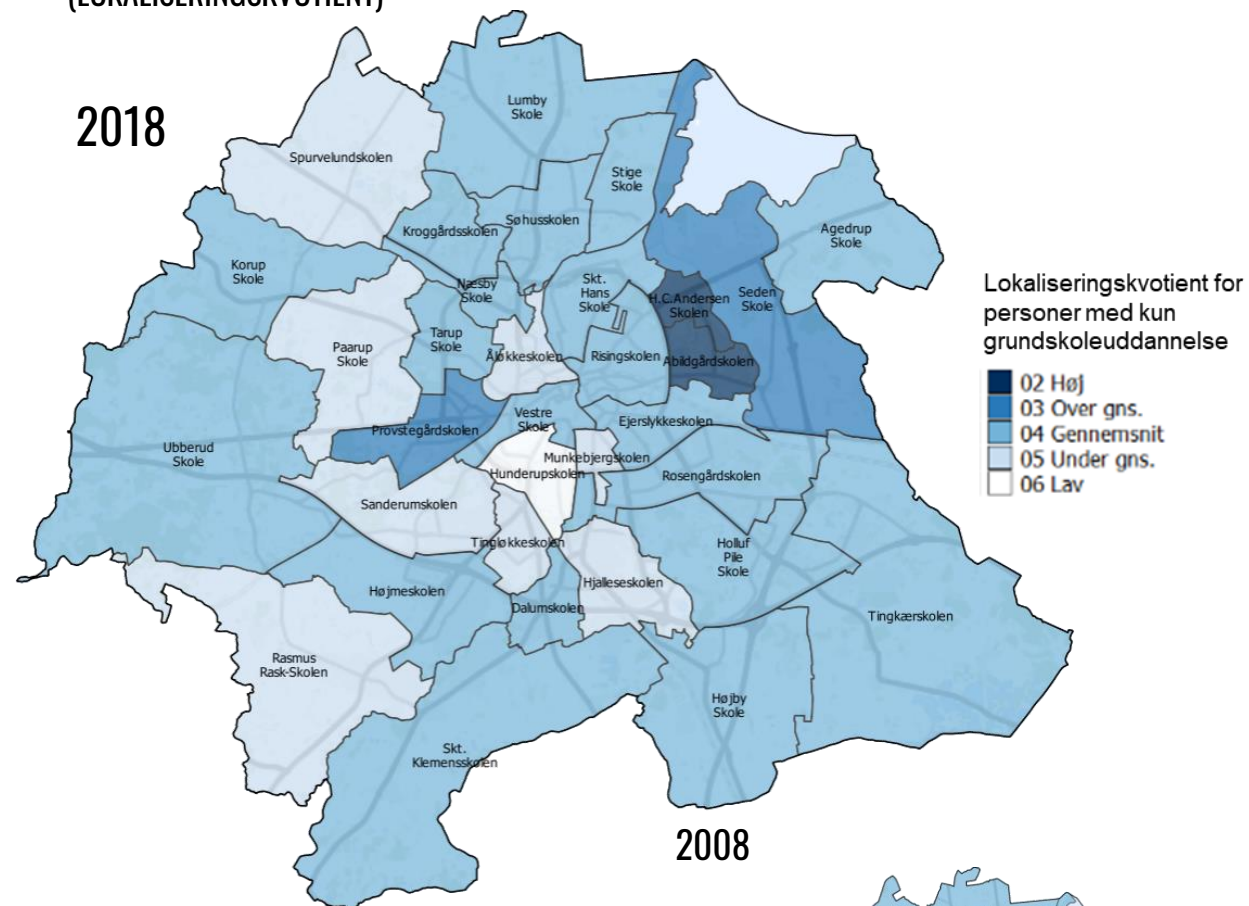
ULIGHED I UDDANNELSESLEVELAU I ODENSE

Ser man på andelen af borgere, der har grundskole som højeste uddannelse, er der en beskeden opdeling i Odense. Enkelte områder er dog kendetegnet ved en meget høj andel af borgere, der har grundskolen som højeste uddannelse.

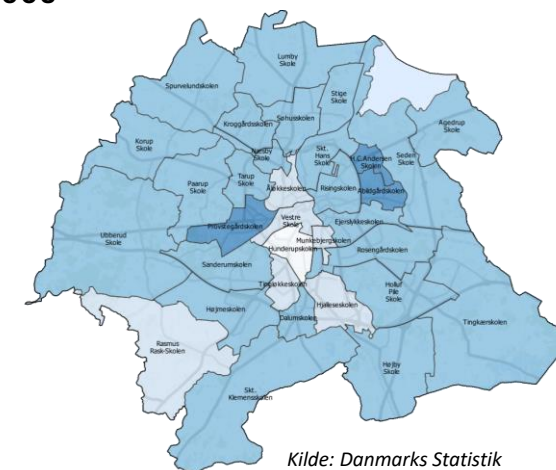
Der er fra 2008 til 2018 desuden en tendens til øget opdeling, så flere områder ligger enten over eller under gennemsnittet.

ANDEL AF 30-60-ÅRIGE, SOM HAR GRUNDSKOLE SOM HØJESTE UDDANNELSESLEVELAU (LOKALISERINGSKVOTIENT)

2018

Segregering ift. uddannelse belyses ved lokaliseringkvotient. Lokaliseringskvotient udtrykker en befolkningsgruppes andel af den samlede befolkning i et område i forhold til samme andel i hele byen. Områder, hvor andelen er højere end andelen for den samlede by, har således en lokaliseringkvotient på over 1, mens den er under 1 i områder, hvor befolkningsgruppen er underrepræsenteret i forhold til den samlede by. Grundskole: Andel af 30-60-årige, som har grundskole som højeste uddannelsesniveau.

Kilde: Danmarks Statistik

UDFORDRING #5: ULIGHED OG FORSKELLE MELLEM BYDELE

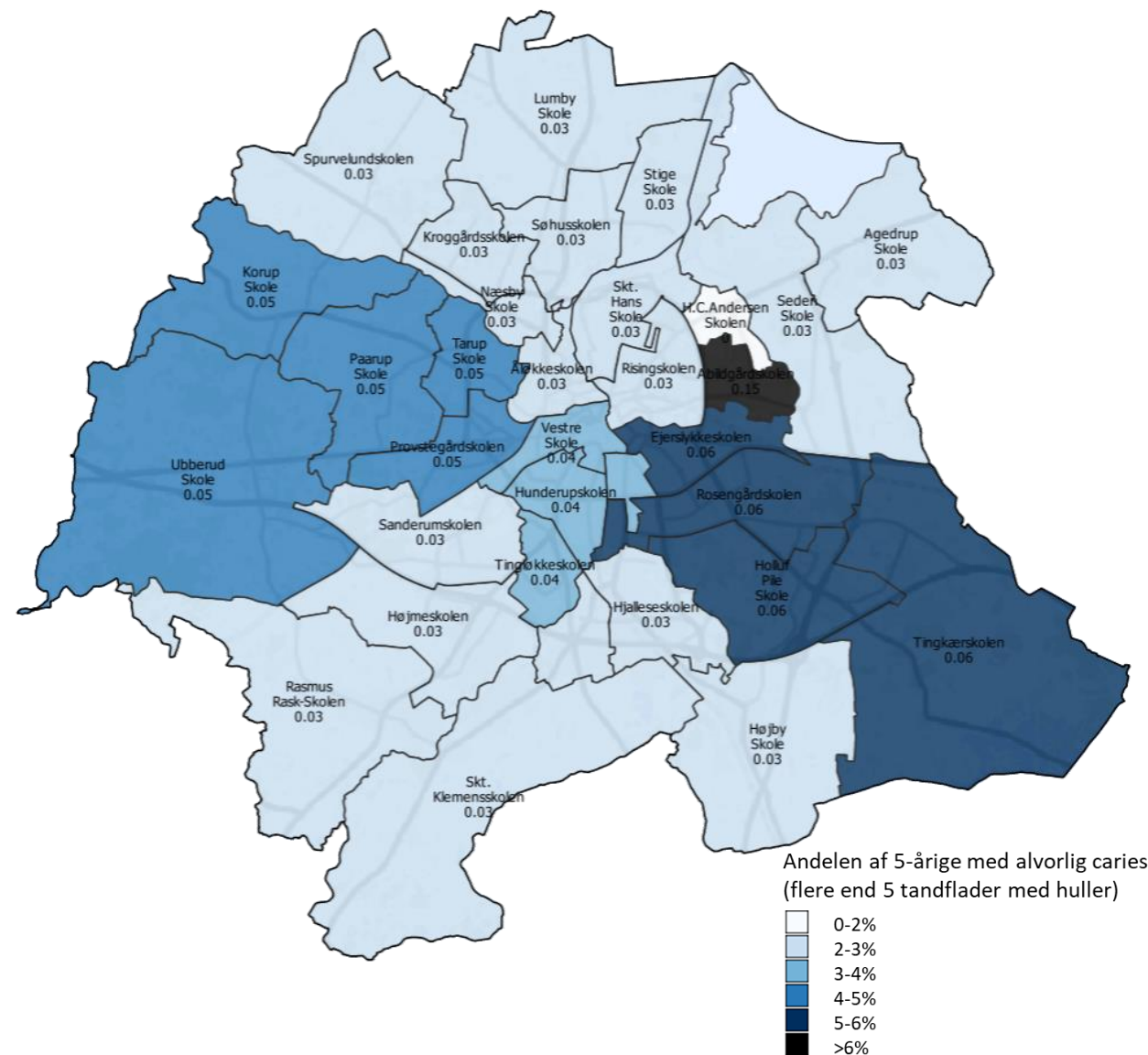
STOR ULIGHED I SUNDHED BLANDT 5-ÅRIGE BØRN I ODENSE

En vigtig indikator for sundhed og trivsel er tandsundhed. Sygdomme i tænder og mund kan således have en negativ sammenhæng med vigtige livsfunktioner, såsom fødeindtagelse, mentalt helbred og sociale relationer.

I Odense er de 5-åriges tandsundhed samlet set en smule ringere end landsgennemsnittet, når man ser på andelen af 5-årige med alvorlig caries (flere end 6 huller). I Odense har 5,5 pct. af de 5-årige alvorlige caries sammenlignet med landsgennemsnittet på 3,9 pct.

Der er dog tale om store variationer mellem Odenses bydele. Nogle områder i Odense ligger lavere end landsgennemsnittet, mens andre har en markant højere andel børn med mange huller i tænderne. Dette indikerer store sundheds- og potentielt trivselsmæssig ulighed blandt børn i Odense.

ANDELEN AF 5-ÅRIGE MED ALVORLIG CARIES (+6 HULLER) – 2018

NB – data er baseret på rapportering fra skoletandklinikkerne, der dækker flere skoledistrikter. HCA klinikken er udeladt af opgørelsen, da den har specialtilbud til børn fra hele Odense, der er tilknyttet børn og familiehuse, og derfor ikke giver et retvisende billede af skoledistriktet

Kilde: Odense Kommune

UDFORDRING #5: ULIGHED OG FORSKELLE MELLEM BYDELE

STORE LOKALE FORSKELLE I ELEVER MED BEKYMRENDE HØJT FRAVÆR

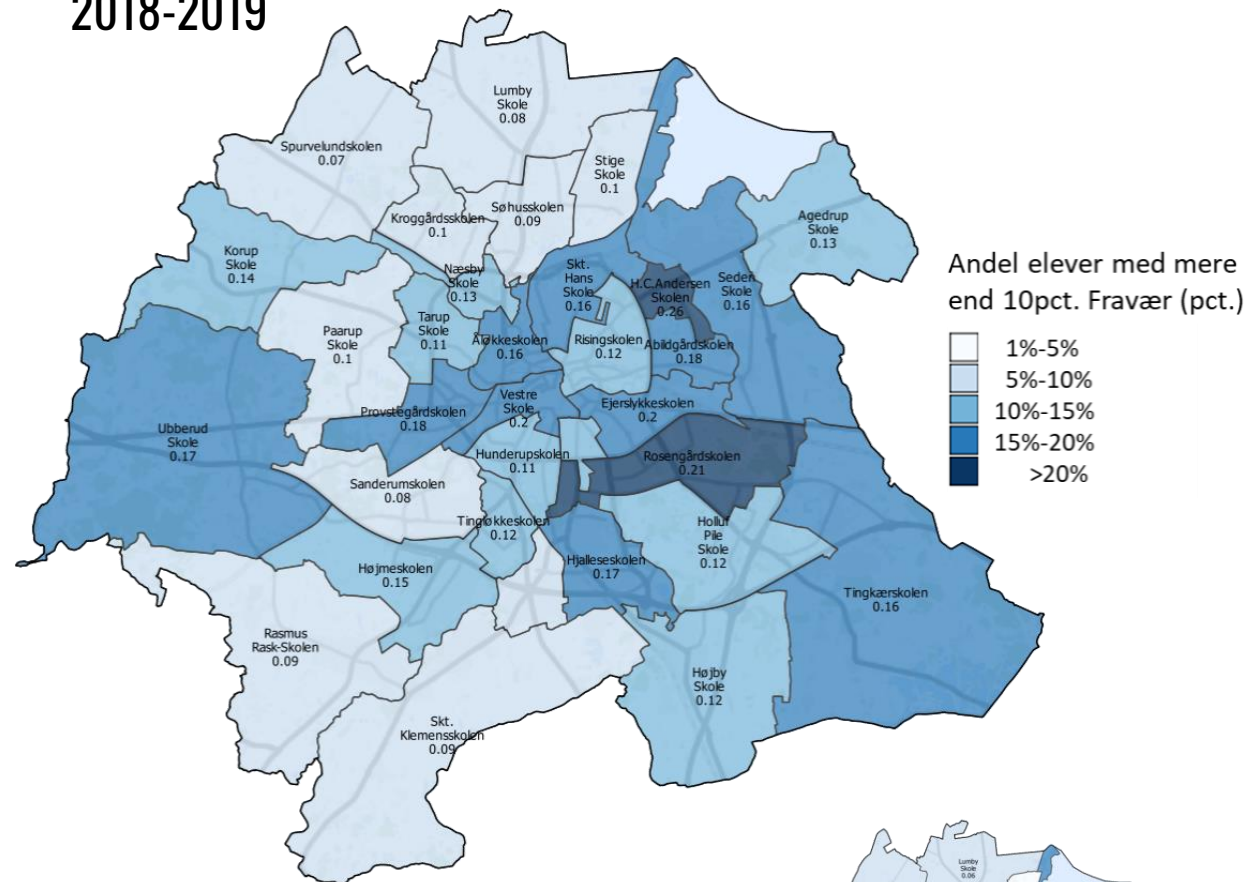
Fravær i folkeskolen er en af de stærkeste indikatorer på børn og unges trivsel. Når elever har et fravær over 10 pct. – svarende til mere end 20 skoledage på et år – giver det derfor anledning til bekymring for det enkelte barns trivsel.

Der er store lokale forskelle på elevernes fravær på tværs af skoledistrikterne i Odense. Især omkring centrum og den østlige del af byen er der skoledistrikter, hvor en meget høj andel af eleverne har et bekymrende højt fravær. I enkelte distrikter har op imod hver fjerde elev et fravær over 10 pct.

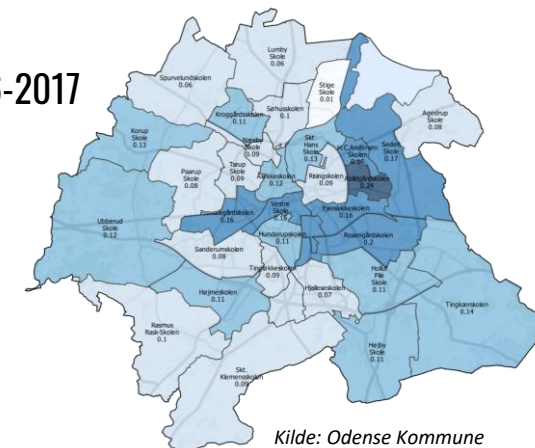
Udover de lokale forskelle viser udviklingen i Odense samlet set en stigning i det bekymrende fravær.

ANDELEN AF ELEVER MED MERE END 10 PCT. FRAVÆR

2018-2019

2016-2017

Kilde: Odense Kommune

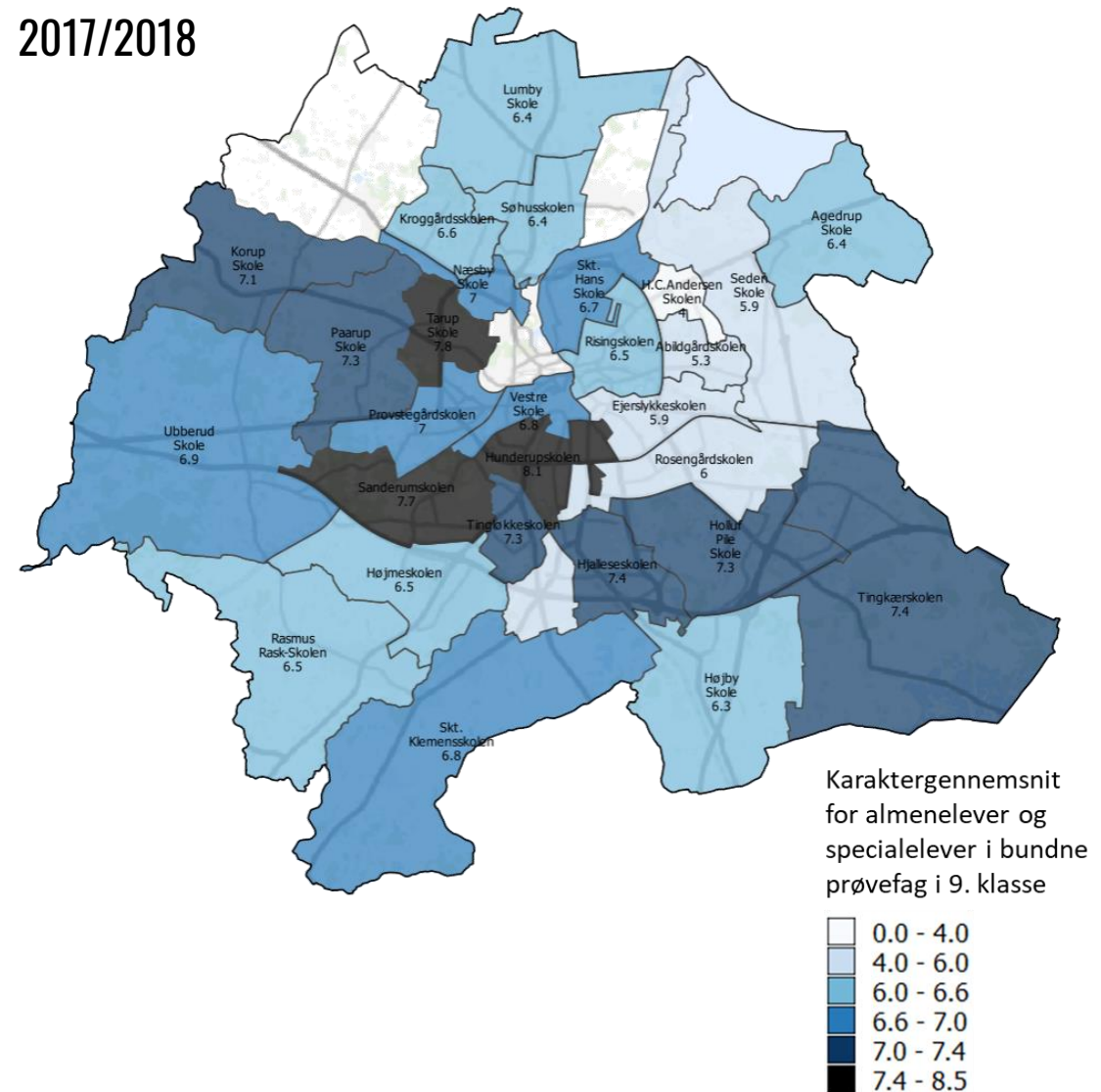
UDFORDRING #5: ULIGHED OG FORSKELLE MELLEM BYDELE

FORSKELLE I EKSAMENSRESULTATER

Der er store forskelle på elevernes eksamensresultater på tværs af folkeskolerne i Odense. Det indikerer store faglige forskelle på eleverne afhængig af, hvor de bor og går i skole.

Det lavere faglige niveau og dårligere eksamensresultater er primært koncentreret i den østlige del af byen. Der er en risiko for at de dårligere resultater vil følge børnene, der således risikerer at få svært ved at komme ind på og gennemføre en uddannelse senere i livet.

2017/2018

UDFORDRING #5: ULIGHED OG FORSKELLE MELLEM BYDELE

SOCIAL KONTROL BEGRÆNSER FRIHED OG SELVBESTEMMELSE

Alle i Odense skal have lige chancer og muligheder for at bidrage og deltage aktivt i samfundet.

Danskere med minoritetsetnisk baggrund udsættes oftere for social kontrol i form af begrænsninger af deres frihed og selvbestemmelse, herunder for eksempel retten til frit at vælge ægtefælle, uddannelse og fritidsaktiviteter. På landsplan føler næste hver fjerde kvinde mellem 18-29 år med ikke-vestlig baggrund således, at deres familie begrænser deres selvbestemmelse i forhold til valg af kæreste eller ægtefælle.

Der findes ingen specifikke tal for Odense, men det er vurderingen, at den negative sociale kontrol i høj grad også gør sig gældende i Odense.

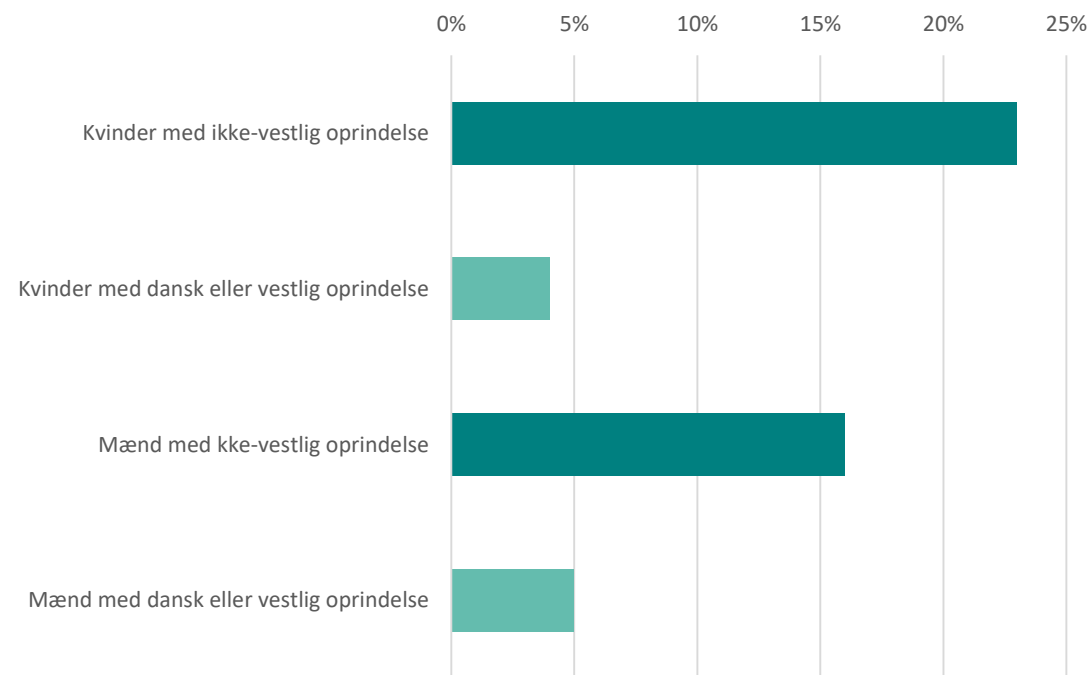
Indskrænkning af retten til at bestemme over eget liv er en barriere for aktiv samfundsdeltagelse og demokratisk medborgerskab.

HVAD ER SOCIAL KONTROL?

"Der er tale om social kontrol, når individet gennem pres, tvang eller vold begrænses i sin livsudfoldelse og ret til selvstændige valg angående eget liv og fremtid. Det gælder for eksempel den enkeltes selvbestemmelse over egen krop, frihed til at vælge venner, fritidsaktiviteter, religion, påklædning, uddannelse, kæreste eller ægtefælle."

(Anbefalinger fra ekspertgruppen til forebyggelse af social kontrol, 2017)

ANDEL AF 18-29 ÅRIGE, HVOR VALG AF KÆRESTE ELLER ÆGTEFÆLLE ER BEGRÆNSET AF FAMILIE

A photograph of a young man and an older man in a kitchen. The young man is on the left, wearing a t-shirt, and the older man is on the right, wearing a button-down shirt and glasses. They are both smiling and holding a string together. The background shows kitchen cabinets and a refrigerator. The entire image has a teal overlay.

UDFORDRING #6:
**TILLIDEN TIL
VELFÆRDSSAMFUNDET
ER UNDER PRES**

ODENSE
KOMMUNE

UDFORDRING #6: TILLIDEN TIL VELFÆRDSSAMFUNDET ER UNDER PRES

Grundstenen i det danske velfærdssamfund er en uskreven kontrakt mellem den enkelte borger og fællesskabet. Borgeren påtager sig forpligtigelser i form af arbejde – hvis man kan – og deltager i samfundslivet. Til gengæld kan borgeren trygt regne med, at fællesskabet sikrer pasningstilbud og skole til børnene samt den nødvendige hjælp, når krop og sind behøver fællesskabets støtte og omsorg.

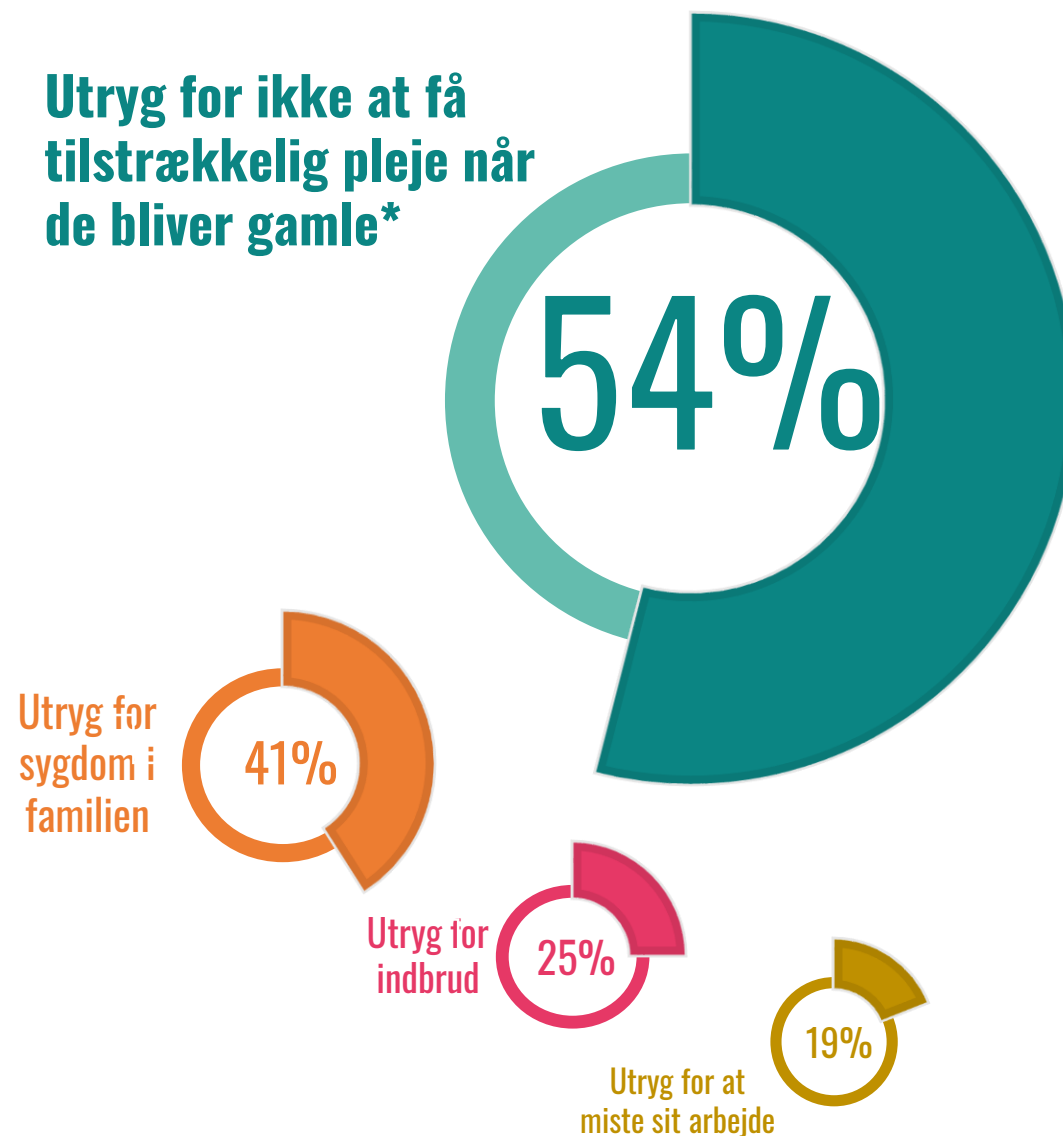
Kontrakten er bygget på en helt unik gensidig tillid. Der er imidlertid tegn på at tilliden til, at velfærdssamfundet også i fremtiden kan leve op til borgernes forventninger om god børnepasning, skolegang og ældrepleje er udfordret. Med udsigten til flere børn og mange flere ældre er der en betydelig risiko for, at presset på tilliden til velfærdssamfundet stiger yderligere. Der er derfor brug for, at vi som samfund handler, så vi sikrer, at tilliden forbliver på et højt niveau.

OMFATTENDE UTRYGHED FOR IKKE AT FÅ TILSTRÆKKELIG PLEJE SOM GAMMEL

Den allermest udbredte utryghed blandt danskerne er ikke at få tilstrækkelig pleje, når man bliver gammel. Blandt personer over 40 år er mere end hver anden således utryg for at blive ladet i stikken i alderdommen.

Utrygheden ved om den offentlige service er der, når man får brug for den, er steget støt de seneste år og er større end både utrygheden for sygdom i familien, indbrud, terror eller for at miste sit job.

**Utryg for ikke at få
tilstrækkelig pleje når
de bliver gamle***

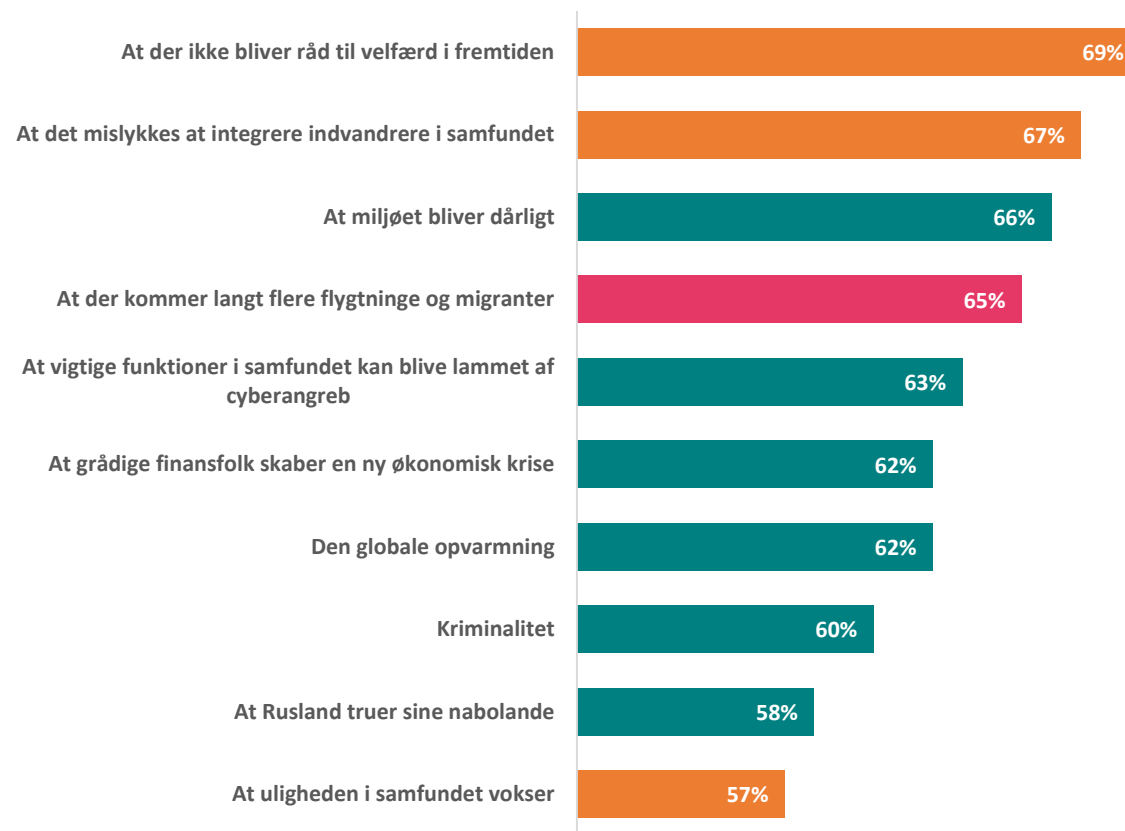
UDFORDRING #6: TILLIDEN TIL VELFÆRDSSAMFUNDET ER UNDER PRES

FLERTALLET ER BEKYMREDE FOR OM DER BLIVER RÅD TIL VELFÆRD I FREMTIDEN

Syv ud af ti danskere er bekymrede for om der bliver råd til velfærd i fremtiden – heraf er mere end hver tredje meget bekymret. Den langsigtede velfærd er dermed det, der bekymrer danskerne allermost – mere end mislykket integration, flygtningestrømme, klima og kriminalitet.

Samtidig oplever danskerne, at mediernes dækning af de offentlige udgifter til ældre i fremtiden undervurderer problemets omfang.

DE TI MEST BEKYMRENDE TENDENSER

Kilde: Trygfondens Tryghedsmåling, 2017

Skala: Meget bekymret, Bekymret, Hverken bekymret eller ubekymret, Ubekymret, Ved ikke.

Anm. Rød = Mere end halvdelen af de bekymrede har svaret "meget bekymret". Orane= mere end 1/3 af de bekymrede har svaret "meget bekymret". Grøn = færre end 1/3 af de bekymrede er "meget bekymrede".

